

Innhold

1. Innledning:.....	2
1.1 Bakgrunn	3
1.2 Oppdelingsprosessen i Troms og Finnmark fylkeskommune.....	4
1.3 Krav til fylkestingsvedtak og innhold i utredning	5
2. Troms og Finnmark fylke	5
2.1 Geografi	5
2.2 Befolkning og kommunestruktur	6
2.2.1 Demografi.....	6
2.3 BA-regioner	8
2.4 Reiseavstander	9
3. Troms og Finnmark fylkeskommune	10
3.1 Organisering, tjenestesteder, ansatte.....	10
3.1.2 Lokaltiteter.....	11
3.2 Fylkeskommunale tjenester og forvaltning.....	11
3.2.1 Samferdsel	11
3.2.2 Kompetanse og næring	16
3.2.3 Tannhelse	20
3.2.4 Folkehelse.....	20
3.2.5 Kulturarv	22
3.2.6 Vannforvaltning.....	23
3.2.7 Friluftsliv	24
3.2.8 Forvaltning av innlandsfisk, vilt og kystsel	25
3.2.9 Kultur	26
3.2.10 Plan	27
3.2.11 Internasjonal.....	29
3.2.12 Andre oppgaver	31
3.3 Erfaringer fra TFFK.....	34
3.4 Utfordringer og muligheter i nord.....	35
3.4.1 Utfordringer i nord	35
3.4.2 Muligheter i nord.....	36
3.4.3 Konklusjon	37
3.5 Samfunnsutviklerrollen	38
3.5.1 Samfunnsutviklerrollen og regionstørrrelse	38
3.5.2 Utfordringer.....	39

3.5.3 Forutsetninger	39
3.5.4 Offentlig samordning.....	41
3.5.5 Konklusjon – Samfunnsutviklerrollen.....	41
3.6 Forutsetninger for nye oppgaver i oppdelte fylkeskommuner	42
4 Demokrati og nærhet	43
4.1 Innbyggernes vilje.....	43
4.2 Fylkespolitikernes kontakt med fylket.....	44
5. Økonomi	45
5.1. Kostnader ved sammenslåingen	46
5.2. Kostnader ved oppdeling.....	46
5.2.1 Besparelser ved oppdeling	47
5.3 Vurdering av inntektssiden.....	47
5.3.1 Befolkning.....	47
5.3.2 Frie inntekter	48
5.3.2.3 Utgiftsutjevningen	48
5.3.3 Gjeld	49
5.3.4 Finansutgifter og –inntekter.....	50
5.4 Sikker drift	53
6 Konklusjon	54
6.1.Fylkesrådets vurdering	54
6.2 Fylkesrådets konklusjon	56
Vedlegg.....	58
Vedlegg 1: Ansatte fordelt på funksjon.....	58
Vedlegg 2: Oppgaver overført fylkeskommunen i forbindelse med regionreformen og status innen feltet kompetanse og næring.	59

1. Innledning:

Fylkestinget i Troms og Finnmark behandlet i sak 23/20 fylkesrådets tiltredelseserklæring der følgende fremgår av den politiske plattformen til samarbeidspartiene (AP, SP og SV):

De to fylkeskommunene Troms og Finnmark er tvangssammenslått av flertallet på Stortinget, til tross for stor motstand i både Troms og Finnmark. Dette er en tvangssammenslåing de tre samarbeidspartiene var og er imot. Alle styringspartiene gikk til valg på oppdeling av det nye fylket. Velgerne ga oss et stort flertall. Også i fylkestinget, er det flertall for oppdeling til Troms og Finnmark ved første anledning. Vårt løfte til velgerne står vi ved. Vi vil gjøre vårt for at oppdelingen skal skje.

Troms og Finnmark fylkeskommune har sendt søknad om oppdeling av Troms og Finnmark fylkeskommune jf. fylkestingets vedtak i sak 10/20.

Fylkestinget gjorde videre følgende vedtak i fylkestingets samling 15.-18. juni 2021 sak 68/21:

Troms og Finnmark fylkesting ber Stortinget snarest igangsette oppdeling av Troms og Finnmark fylkeskommune, jf. fylkestingets vedtak i sak 10/20.

I regjeringsplattformen til den nye regjeringen står det at søknaden fra Troms og Finnmark fylkeskommune skal innvilges, noe som ble fulgt opp i et brev fra kommunal- og distriktsministeren 28.10.2021: ... «Som kjent vil regjeringen legge til rette for deling av tvangssammenslåtte fylkeskommuner og kommuner, som sender søknad etter vedtak i henholdsvis fylkesting eller kommunestyre. Det fremgår av regjeringserklæringen at regjeringen vil sende en sak til Stortinget med forslag om å innvilge den innsendte søknaden fra fylkestinget i Troms og Finnmark»...

12.11.2021 kom det et nytt brev fra kommunal- og distriktsministeren med informasjon til tvangssammenslåtte fylkeskommuner om prosess og tidsplan for mulig oppdeling. Av brevet fremgår særlig om Troms og Finnmark fylkeskommune:

I henhold til regjeringserklæringen vil regjeringen sende en sak til Stortinget med forslag om å innvilge den innsendte søknaden fra fylkestinget i Troms og Finnmark. Regjeringen legger opp til samme tidsplan for deling av Troms og Finnmark som for øvrige eventuelle fylkesdelinger. Det innebærer ikrafttredelse 1. januar 2024. Som nevnt ovenfor, er en slik tidsplan nødvendig bl.a. for å ha tilstrekkelig med tid til forberedelser til valggjennomføring og endringer i statlige registre som følge av endringer i fylkesinndelingen.

For at Stortinget skal få en godt opplyst sak når det skal fatte vedtak, må også Troms og Finnmark fylkeskommune oversende en utredning som underbygger søknaden om deling. Informasjonen i dette brevet gjelder derfor også for Troms og Finnmark.

1.1 Bakgrunn

5. april 2016 la Regjeringen frem Meld. St. 22 (2015-2016) Nye folkevalgte regioner – rolle, struktur og oppgaver.

Vedtak om sammenslåing skulle gjøres i de ulike fylkestingene innen 1. desember 2016 som førte til følgende vedtak i Nord-Norge:

- Nordland fylkesting vedtok i sak FT-021/2015, under pkt. 9 følgende: «Nordland videreføres som egen region»
- Finnmark fylkesting vedtok i sak FT-1/15, under pkt. 10 følgende: «Finnmark fylkeskommune mener at oppgaver skal overføres fra det regionale statlige nivå (fylkesmannen) til det regionale folkevalgte nivå (fylkeskommunen) og at Finnmark må bestå som eget fylke».
- Troms fylkesting vedtok i sak FT 98/16 pkt. 3: *Fylkestinget mener at sammenslåing av fylker må skje på bakgrunn av frivillighet, ut fra vedtak fattet i de respektive fylkestingene* og punkt 5: Fylkestinget stiller som ufravikelig krav at regionalt folkevalgt nivå tilføres makt og myndighet. En styrking av regionalt folkevalgt nivå må ivaretas innenfor et av følgende alternativer:
 - a) En felles region i Nord-Norge
 - b) Troms som selvstendig region, med en eventuell grensejustering mellom Sør-Troms og nordre Nordland, jfr. pkt. 6
 - c) En region for Troms og Finnmark med en vurdering av grensejustering mellom Sør-Troms og nordre Nordland, jfr. pkt. 6

Til tross for vedtakene i henholdsvis Troms og Finnmark fylkeskommune, ble de to nordligste fylkene tvangssammenslått av Stortinget 8.juni 2017¹. Det har vært stor intern motstand mot sammenslåingen, særlig i Finnmark. Finnmark holdt også en folkeavstemming i 2018 der 87 % stemte mot sammenslåingen. 58,5 % av de stemmeberettigede i Finnmark deltok i avstemmingen.

1.2 Oppdelingsprosessen i Troms og Finnmark fylkeskommune

Fylkesrådet bestilte i sitt møte 15.3.2021 et forprosjekt «Oppdeling», som leverte sin sluttrapport til fylkesrådsleder 7.9.2021. Leveransen besto av to prosjektbeskrivelser for etablering av henholdsvis Troms fylkeskommune og Finnmark fylkeskommune, samt og utredninger om hvordan Troms og Finnmark fylkeskommune kan driftes og avsluttes på en sikker måte, kommunikasjonsstrategi for oppdelingsprosessen, og rettigheter og medbestemmelse i oppdelingsfasen og innplasseringsprosess.

Dette gjør at organisasjonen nå står i startblokken for å iverksette arbeidet med oppdelingen.

Fylkestinget i Troms og Finnmark vedtok i sak 93/21 oppstart av oppdelingsprosessen:

- 1. Fylkestinget vedtar å gjennomføre prosess oppdeling av Troms og Finnmark fylkeskommune. Det vises til tidligere vedtak i fylkestinget (sak 10/20, behandlet 12.3.2020), regjeringsplattformen, politisk plattform for fylkesrådet og brev fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet av 28.10.21 og 12.11.2021.*
- 2. Fylkestinget vedtar at oppdelingsprosessen skal ledes politisk og være forankret i fylkestinget.*
- 3. Fylkestinget slutter seg til at det etableres tre utvalg etter kommunelovens § 5.7; organisasjonsutvalg Troms, organisasjonsutvalg Finnmark og utvalg for fellessaker.*
- 4. Utvalgene får innstillingsrett til fylkestinget på alle saker som kommer via fylkesrådet og som omhandler reetablering av henholdsvis Troms fylkeskommune og Finnmark fylkeskommune.*
- 5. Fylkestinget viser til at det er første gang at oppdeling av en fylkeskommune skal gjennomføres. Fylkestinget forutsetter at KMD vil bistå Troms og Finnmark fylkeskommune i oppdelingsprosessen.*
- 6. Fylkesrådet leder administrasjonen, jf. reglement for delegering av myndighet fra fylkestinget i Troms og Finnmark og tildeling av innstillingsrett. Fylkestinget ber fylkesrådet om å igangsette et funksjonelt skille i administrasjonen som sikrer en effektiv oppdelingsprosess.*
- 7. Fylkestinget legger til grunn at det fylkene hadde med seg inn i sammenslåingen skal fylkene ha med ut.*

Den politiske beslutningsprosessen jf. Punkt 3 og fire, forutsetter myndighet til å gjøre vedtak på vegne av reetableringen av Troms fylkeskommune og Finnmark fylkeskommune. Inndelingsloven § 17 første ledd gir Kommunal- og moderniseringsdepartementet fullmakt til å fastsette en forskrift med nærmere regler for å sikre gjennomføringen av en deling. Det forutsettes at forskriften fastsettes av departementet så snart som mulig etter stortingsvedtak om deling. Det vil si sommeren 2022.

I følge brev fra kommunal- og distriktsministeren 12.11.2021 vil regjeringen legge til rette for at de nye fylkeskommunene kan tre i kraft fra 1.1.2024. For å lette de ansattes situasjon og skape forutsigbare

¹ Stortinget vedtok endringer i inndelingen av regionalt folkevalgt nivå, jf. Prop. 84 S (2016-2017) og Innst. 385 S (2016-2017).

beslutningsprosesser i oppdelingsperioden besluttet fylkesrådet i sitt møte 21.12.2021, sak 323/21, en administrativ funksjonsdeling av Troms og Finnmark fylkeskommune basert på de gamle fylkesinndelingene. Videre igangsatte fylkesrådet oppdelingsprosjektene; Troms fylkeskommune og Finnmark fylkeskommune. Prosjektene skal starte arbeidet med å forberede og etablere to nye fylkeskommuner.

En administrativ funksjonsdeling allerede fra 1.1.2022 vil gjøre de to fylkeskommunene bedre rustet til å ivareta sine oppgaver ved oppdelingstidspunktet 1.1.2024.

1.3 Krav til fylkestingsvedtak og innhold i utredning

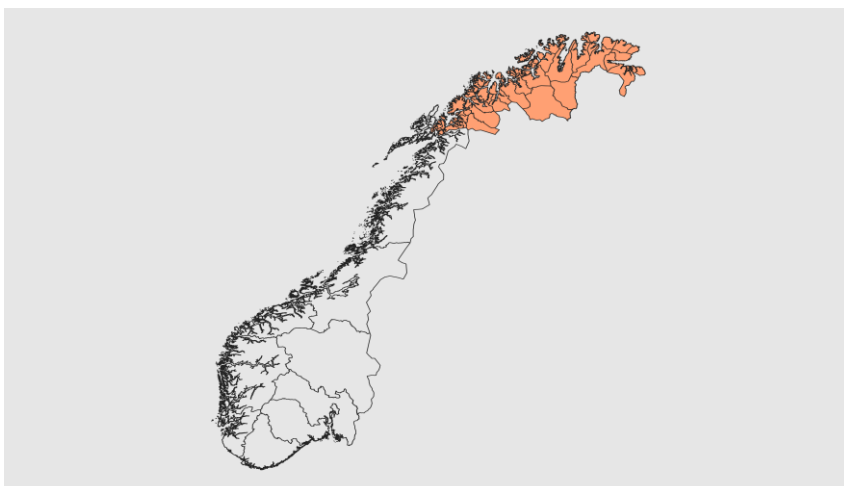
I brev av 12.11.2021 fra Kommunal- og distriktsministeren «Informasjon til tvangssammenslåtte fylkeskommuner om prosess og tidsplan for mulig deling» og i møte med kommunal- og distriktsministeren 3.12.2021 fremgår det at søknaden fra Troms og Finnmark fylkeskommune må underbygges med en utredning.

Utredningens formål er å beskrive hvorfor det søkes om deling og hvilke konsekvenser en deling vil få for tilbud og utvikling av tjenester til innbyggerne, samfunnsutviklingen, myndighetsutøvelse og (lokal) demokratiet. I tillegg har utredningen en faktadel om regionen og organisasjonen.

2. Troms og Finnmark fylke

2.1 Geografi

Troms og Finnmark har en utstrekning på omlag 75 000 kvadratkilometer, omtrent like stort som Viken og Innlandet fylker til sammen, og utgjør 23 % av Norges totale areal. I øst grenser Troms og Finnmark til Sverige, Finland og Russland, i sør til Nordland fylke, mens i vest og nord grenser den 15 475 km lange kystlinjen (som utgjør 15 % av den totale kystlinjen til Norge) til Norskehavet og Barentshavet.

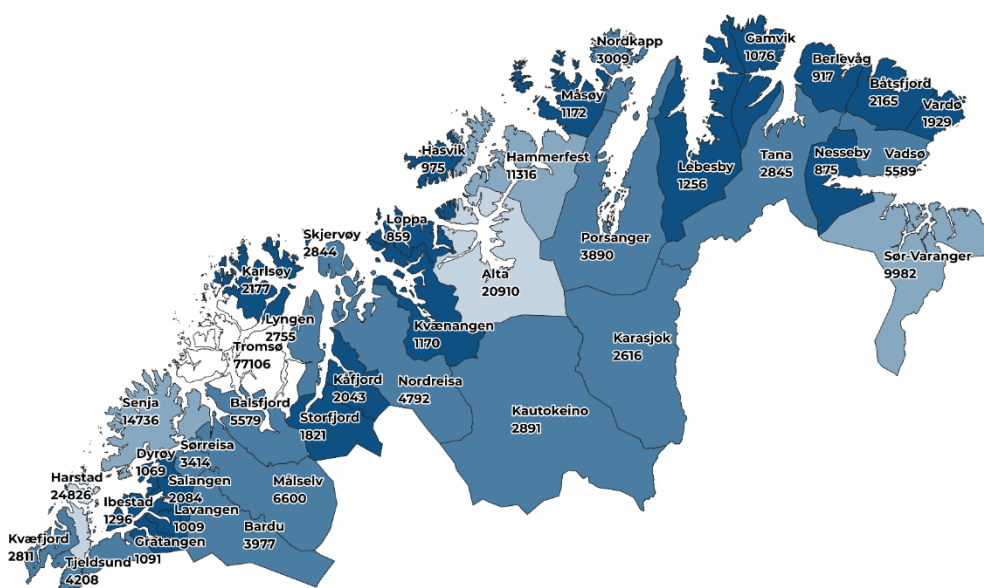
Troms og Finnmark består av 39 kommuner, hvorav 21 kommuner ligger i tidligere Troms fylke og 18 kommuner ligger i tidligere Finnmark fylke. Fra Harstad kommune i sørvest til Vardø kommune i nordvest er det 105 mil, en avstand det tar omtrent 14 timer å kjøre - like langt som fra Oslo til Mo i Rana.

Basert på antall innbyggere er Tromsø kommune den største (76 974 personer pr. 2021) og Loppa den minste (888 personer pr. 2021) i regionen. Basert på landareal er Kautokeino den største kommunen (9 707 kvadratkilometer) og Ibestad den minste (241 kvadratkilometer).

Landsdelen er rik på naturressurser, og den spredte bosettingen i nord må derfor ses i sammenheng med muligheten for å utnytte disse for slik å bidra til den miljømessige, sosiale og økonomiske bærekraften i landet som helhet.

2.2 Befolkning og kommunestruktur

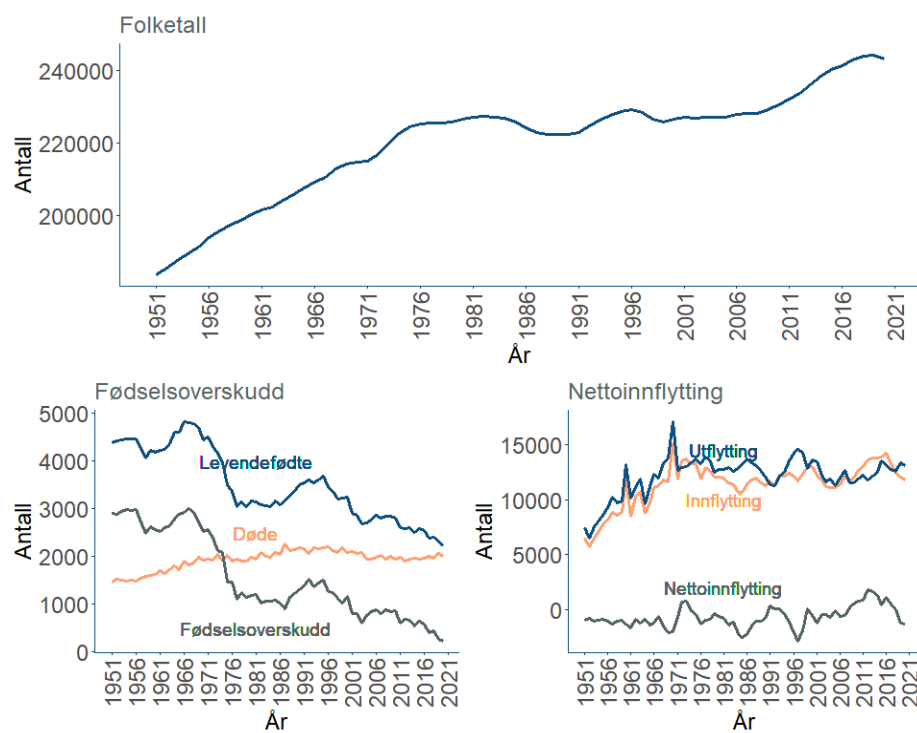
Folketallet i kommunene i Troms og Finnmark

2.2.1 Demografi

I 2021 var folketallet i Troms og Finnmark 242 168 som tilsvarer 4,5 % av Norges befolkning og av disse kommer 11,6 % fra et annet land.

Folketallet i Troms og Finnmark har økt med 31,8 % fra 1951 til 2021. Hastigheten befolkningen vokser med har avtatt noe siden 1975, som grafen under viser. Fra og med 2018 til i dag har vi hatt en nedgang i folketallet i regionen på 1 %, som tilsvarer 2 158 færre personer. I 2021 er vi like mange i Troms og Finnmark som vi var i 2016.

Gjennomsnittlig folkemengde og vekst pr tiår

År	Folketall	Årlig vekst %
1960	206956	0.70
1970	221656	0.54
1980	225328	-0.20
1990	226339	0.19
2000	227651	0.17
2010	238445	0.55
2020	243311	-0.50
2021	242168	0.00

I 2021 bor 3 av 10 personer i tidligere Finnmark fylke og 7 av 10 i tidligere Troms fylke. I Troms bor det 167 484 personer og i Finnmark bor det 74 684 personer pr 2021.

For Finnmark har folketallet fra 1951 til 2019 økt med 17,6 %, det tilsvarer omtrent 12 000 personer. For Troms har folketallet fra 1951 til 2019 økt med 42,2 %, som tilsvarer omtrent 50 000 personer.

Befolkningsframskrivninger viser at Norge vil preges av en befolkningsvekst som er lavere enn tidligere og en varig høy eldre-andel. To viktige årsaker er økende levealder og lave fødselstall. Lave fødselstall er ikke en typisk regional trend, for 2019 lå Troms og Finnmark omtrent på landsgjennomsnittet som var 1,5 barn per kvinne (i Troms og Finnmark hhv. 1,5 og 1,6). Fremover forventes hele Nord-Norge å få under middels befolkningsvekst sammenliknet med landet som helhet.

Det er særlig i kommuner med få innbyggere at folketallet vil reduseres ytterligere i årene fremover, og at det er hovedsakelig de sentrale strøkene som vil stå for befolkningsveksten.

Flyttemønsteret i Troms og Finnmark ser ut til å følge de samme trendene som i landet for øvrig: Unge mennesker i fruktbar alder flytter mot byene, kvinner i større grad enn menn, noe som også fører til at barna i større grad blir født i sentrale områder. I årene fremover vil mer enn hver tredje innbygger i en del distriktskommuner være eldre enn 70 år.

2.3 BA-regioner

Troms og Finnmark har 28 bo- og arbeidsmarkedsregioner (BA-regioner). BA-regioner beskriver økonomiske sentra basert på 1,5 times reisetid, pendlingsmønstre og husholdningers konsummønstre i nærliggende omkrets. Typisk viser beregningene fra TØI at byer fungerer som senter for en større BA-region enn bare egen kommune.

I Finnmark utgjør de fleste kommuner egne bo- og arbeidsmarkedsregioner fordi avstandene mellom de økonomiske sentrene er store, noe som gjør dagpendling lite aktuelt. Unntaket er Unjárga/Nesseby som har betydelig pendling til Vadsø, samt Lebesby som utgjør senter for en BA-region der Gamvik inngår.

I Troms er det større pendling over kommunegrenser og mindre avstand mellom kommuner, og flere kommuner utgjør i større grad BA-regioner. Totalt danner de 21 kommunene 12 BA regioner i Troms. I Nord-Troms er hver kommune sin egen BA-region (bortsett fra Lyngen). Tromsø er i tillegg til å være den største kommunen i landsdelen i folketall, også en arealstor kommune med mye internpendling. I tillegg er det stor pendling fra Karlsøy, Balsfjord og Lyngen til Tromsø. Selv om reiseavstanden fra store deler av disse kommunene er noe lang, er dagpendlingen såpass stor at de er lagt til Tromsø BA-region.

I Midt-Troms er Senja med Finnsnes det naturlige innpendlingssenteret for nabokommunene Sørreisa og Dyrøy. Videre utgjør Målselv-Bardu og Salangen-Lavangen to BA-regioner, mens Gratangen og Ibestad kommuner utgjør egne BA-regioner. Harstad regionen utgjør kommunene Harstad, Kvæfjord, Tjeldsund og Evenes. Harstad regionen strekker seg altså over fylkesgrensen – dette er ikke tilfelle mellom kommuner som grenser til den gamle fylkesgrensen mellom Troms og Finnmark.

Figur. Det er 28 BA regioner i Troms og Finnmark

2.4 Reiseavstander

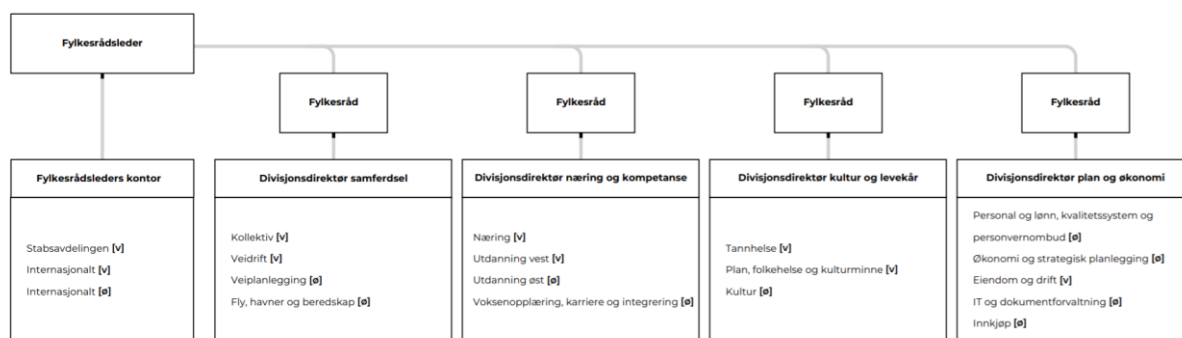
Troms og Finnmark er et stort fylke, med lange avstander. Eksempelvis er det like langt fra Oslo til Steinkjer som det er fra Tromsø til Karasjok - om lag 60 mil. For en tur Oslo-Steinkjer har du vært innom totalt fire fylker, mens du for en tur Tromsø-Karasjok fortsatt er i samme fylke. E6 over Kvæangsfjellet forbinder tidligere Troms fylke og tidligere Finnmark fylke sammen, og Finnmark til resten av Norge. Ofte er det raskere å kjøre til Finnmark via Finland, men under koronapandemien har dette ikke alltid vært en mulighet på grunn av innreiseforbud og restriksjoner. I en slik situasjon har Finnmark vært ekstra sårbar de dagene Kvæangsfjellet var stengt på grunn av dårlig vær - og Finnmark har for svært mange formål i praksis vært avskåret fra resten av Norge og verden. I alt var Kvæangsfjellet stengt 77 ganger i løpet av vintersesongen 2020, noe som er ny rekord. Finnmark har også mange kystkommuner som nås via fjelloverganger. Ofte blir disse tettstedene og byene isolert fra omverden ved dårlig vær, dette kan være kritisk for enkelte næringsvirksomheter (fiskeindustrien), leveranse av mat, drivstoff og post og ikke minst hvis en innbygger skulle bli akutt syk. Tabellen under viser de store avstandene som er innad i dagens Troms og Finnmark fylke.

	Harstad (km)	Finnsnes (km)	Tromsø (km)	Alta (km)	Hammerfest (km)	Honningsvåg (km)	Kirkenes (km)	Vardø (km)	Vadsø (km)
Vadsø	946	803	789	443	422	439	173	74	
Vardø	1028	877	863	522	496	514	247		1 t 2 min
Kirkenes	1015	852	838	510	484	502		3 t 21 min	2 t 22 min
Honningsvåg	745	602	588	207	181		7 t 2 min	7 t 37 min	6 t 30 min
Hammerfest	681	538	524	144		3 t 12 min	7 t 6 min	7 t 35 min	6 t 36 min
Alta	710	395	381		2 t 36 min	3 t 4 min	6 t 10 min	7 t 27 min	5 t 46 min
Tromsø	300	157		5 t 33 min	7 t 57 min	8 t 33 min	11 t 28 min	11 t 19 min	10 t 20 min
Finnsnes	128		2 t 17 min	5 t 42 min	8 t 12 min	8 t 44 min	11 t 34 min	11 t 26 min	10 t 27 min
Harstad		2 t 50 min	4 t 19 min	9 t 29 min	10 t 11 min	10 t 43 min	13 t 55 min	13 t 26 min	12 t 30 min
	Harstad tid	Finnsnes tid	Tromsø tid	Alta tid	Hammerfest tid	Honningsvåg tid	Kirkenes tid	Vardø tid	Vadsø tid

3. Troms og Finnmark fylkeskommune

3.1 Organisering, tjenestesteder, ansatte

Troms og Finnmark fylkeskommune har en parlamentarisk styringsform og er organisert som følger:

Troms og Finnmark fylkeskommune er organisert etter en divisjonsmodell med fokus på samhörighet mellom oppgaver.

Tabellen under viser alle som hadde en stillingsprosent i fylkeskommunen på gitte tidspunkt. Inkludert faste ansatte, vikarer, prosjektstillinger, ansatte med lønnet permisjon. Ansatte med ulønnet permisjon er ikke med i oversikten.

	Ant årsverk	Antall ansatte
Finnmark fylkeskommune	1033	1083
Troms fylkeskommune	1850	2034
Sum per 31.12.19	2883	3117
TFFK per 1.1.20	3002	3246
Endring fra 31.12.19- 1.1.20	119	129
TFFK per des-21	3043	3281
Endring jan-20 til des-21	41	35

*

**

	Ant årsverk	Antall ansatte	Endr. Årsverk	Endr. Ansatte
Finnmark fylkeskommune	1033	1083		
Troms fylkeskommune	1850	2034		
Sum per 31.12.19	2883	3117		

TFFK øst pr 1.1.20	1076	1140	43	57	
TFFK vest pr 1.1.20	1926	2106	76	72	
TFFK per 1.1.20 og endr. 31.12.19-1.1.20	3002	3246	119	129	*
TFFK øst pr des-21	1060	1123	-16	-17	**
TFFK vest pr des-21	1983	2158	57	52	
TFFK per des-21 og endr 1.1.20-des-21	3043	3281	41	35	
TFFK øst endr. 31.12.19 -des-21			27	40	
TFFK vest endr. 31.12.19 -des-21			133	124	
TFFK endring 31.12.19 til des-21			160	164	

*Gjelder i hovedsak ansatte som er kommet fra Statens Vegvesen, ca 115 stk

** Nedgang i skoler øst -40, for øvrig økning på 24

Tabellene som sammenligner antall ansatte i henholdsvis Troms og Finnmark fylkeskommuner fra før sammenslåingen til etter², viser at det ikke er store endringer i antall ansatte. Økningen er i hovedsak knyttet til ansatte fra Statens vegvesen og enkelte andre stillinger tilknyttet regionreformen. Se vedlegg 1 for ytterligere detaljer.

3.1.2 Lokalteter

De ansatte i Troms og Finnmark fylkeskommune har samme arbeidssted som før sammenslåingen. Dette gjelder medarbeidere på tannklinikken, skolene, og de som ble overført fra Statens vegvesen.

Det er 45 tannklinikker Troms og Finnmark i tillegg til Tannhelsetjenestens kompetansesenter for Nord Norge. Klinikken er spredt i hele regionen.

I tillegg har fylkeskommunen ansatte i PPT/OT i Tromsø, Storslett og Harstad og Scene Nord i Vadsø, Målselv, Alta, Hammerfest og Harstad.

3.2 Fylkeskommunale tjenester og forvaltning

3.2.1 Samferdsel

I samferdselsdivisjonen er følgende oppgaver fra før 2020 videreført i ny organisasjon;

	Vest	Øst
Kollektiv	Bruttokontrakter: -Planlegging, anskaffelse og oppfølging av driftskontrakter for kollektivtransport. -Informasjon, markedsføring, kundesenter og billettsalg for kollektivtilbudet.	Nettokontrakter: -Planlegging, anskaffelse og oppfølging av driftskontrakter for kollektivtransport. -Informasjon

² Tabellen tar ikke hensyn til stillinger som er vakant.

	-IT-systemer og infrastruktur for kollektiv. -Skoleskyss og TT-ordningen. -Handlingsplan kollektivtrafikk, planuttalelser, mobilitetsplanlegging, bypakker, klima- og miljø i transportsektoren.	-billettsystem for kollektivtrafikken. -Skoleskyss og TT-ordningen.
Fylkesveg	-Handlingsplan, budsjett og oppfølging av disse (drift og investering) for fylkesveg.	- Handlingsplan, budsjett og oppfølging av disse (drift og investering) for fylkesveg.
Forvaltning/øvrige	-Saksforberedelse av saker til politisk behandling. -Handlingsplaner, budsjett, budsjettoppfølging og regnskap for samferdselsområdet. -Strategiske planer innenfor samferdselsområdet (RTP), bidrag til nasjonale prosesser (NTP). -Høringsuttalelser. (kommunedelplaner, reguleringsplaner, lov, forskrift, utredninger m.m.) -Løyve for persontransport i og utenfor rute, samt løyvefritak -Transportberedskap/ beredskapsplanlegging -Trafikksikkerhetsarbeid gjennom trafikksikkerhetsutvalg/-forum, iht vegloven §40a	-Saksforberedelse av saker til politisk behandling. -Strategiske planer innenfor samferdselsområdet (RTP), bidrag til nasjonale prosesser (NTP). -Løyve for persontransport i og utenfor rute, samt løyvefritak -Transportberedskap/ beredskapsplanlegging -Trafikksikkerhetsarbeid gjennom trafikksikkerhetsutvalg/-forum, iht vegloven §40a

Oppgaver knyttet til kollektiv løses i hovedsak i avdeling kollektiv og mobilitet, fordelt på de tre seksjonene; drift kollektiv vest, drift kollektiv øst og mobilitet og bærekraft. Seksjon mobilitet og bærekraft er en ny enhet som skal ivareta fylkeskommunens satsing på lav- og nullutslipp i kollektiv, relevante plansaker, samt bypakker.

Videreførte oppgaver knyttet til fylkesveg løses i samarbeid mellom de tre avdelingene; Drift, vedlikehold og forvaltning, Plan prosjektering og utbygging, Fly, fiskerihavn og beredskap, samt seksjon ressurs.

Av oppgavene knyttet til forvaltning/øvrige løses arbeidet med handlingsplaner, budsjett, regnskap, strategiske planer og forvaltning av løyver, i hovedsak i seksjon ressurs. Utarbeidelse av saker til politisk behandling ligger til respektive fagavdeling.

Oppgavene innenfor transportberedskap og beredskapsplanlegging løses i avdeling fly, fiskerihavn og beredskap.

Oppgavene med drift av kollektivtilbudet vil bli opprettholdt på dagens nivå etter en oppdeling. Arbeidet med etablering av en organisasjon som skal ivareta drift basert på bruttokontrakter for kollektivtrafikken i Finnmark f.o.m. 2023 vil bli gjennomført etter planen. Dette gir potensiale til å drive kollektivt med effektivt, men vil medføre økte kostnader i en overgangsperiode.

Overgangen til bruttokontrakter vil kreve noe mer bemanning, men det behovet er uavhengig av oppdeling eller ikke.

Kravene til lav- og nullutslipp i kollektivtransporten er en kompetansekrevende endring. Troms har startet opp lav- og nullutslippsprosjekter og har planleggere som ivaretar dette. I tillegg til noe konsulentkjøp. Finnmark har færre samband, men har behov for å enten bemanne opp eller å kjøpe bistand på området.

Oppgavene knyttet til fylkesveg som gjelder handlingsplaner, budsjett og budsjettoppfølging vil bli videreført som i dag.

Det er ikke grunn til å forvente at en oppdeling av TFFK i seg selv i nevneverdig grad vil påvirke ivaretagelsen av de oppgavene som er videreført fra fylkeskommunenes oppgaver før 2020. Det var kapasitet og ressurser både i Troms og i Finnmark til å ivareta disse oppgavene, kapasitet som er vil bli videreført. Det var også et samarbeid innenfor det strategiske området før sammenslåingen.

3.2.1.1 Nye oppgaver til TFFK fra 2020

Kort beskrivelse av organiseringen av oppgavene:

	Nye oppgaver fra 2020
Kollektiv	Fylkeskommunen har fått noen nye oppgaver knyttet til bypakker, bl.a. oppdragsgiveransvaret ifbm. Rekvirering av bompenger. Ansvaret for å følge opp bypakker (i TFFK) ligger i avd. Kollektiv og mobilitet, seksjon Mobilitet og bærekraft. Den samme seksjonen har også fått tilført oppgave med planoppgaver knyttet til kollektiv (høringsuttalelser)
Fylkesveg	-Planlegging, anskaffelse og oppfølging av driftskontrakter for fylkesveg. Planlegging, anskaffelse og oppfølging av vedlikeholdskontrakter for fylkesveg. -Forvaltning av fylkesveg (vegeierrollen) -Gjennomføring av utbygging av fylkesvegprosjekter; planlegging, prosjektering, anskaffelse, oppfølging i byggeperiode og overtakelse. -skredsikring/-beredskap
Forvaltning/øvrige	-bistand i planlegging og gjennomføring av anskaffelser innfor hele samferdselsområdet -bistand i kontraktsoppfølging for hele samferdselsområdet -behandling av erstatnings og skadesaker knyttet til fylkesveg

I tillegg til det som er beskrevet i tabellen over, skulle fylkeskommunen fra 1.1.2020 overta oppgaver knyttet til kjøp av regionale flyruter (FOT-ruter) og forvaltning av næringsaktive fiskerihavner. Disse oppgavene ble innarbeidet i samferdselsdivisjonen sin organisasjon. I løpet av 2020 og 2021 er disse oppgavene, uten forutgående utredning eller vurderinger, tilbakeført til staten.

Fordi staten over flere år har bygd ned sin kompetanse og kapasitet innenfor utvikling av fiskerihavner er det grunn til bekymring ift. hvordan dette skal bli ivare tatt inntil staten har fått på plass en organisasjon kompetanse og kapasitet.

I forbindelse med regionreformen fra 2020 ble den delen av sams vegadministrasjon som ivaretok oppgaver knyttet til fylkesveg (på vegne av fylkeskommunen), overført til fylkeskommunene. Kompetanse og kapasitet til å gjennomføre planlegging, prosjektering, utbygging, drift, vedlikehold og forvaltning på fylkesveg er i TFFK lagt til samferdselsdivisjonen.

Oppgavene knyttet til drift, vedlikehold og utbygging av fylkesveg er organisert etter en geografisk inndeling med seksjoner som ivaretar oppgavene i hhv. Troms og Finnmark. De øvrige oppgavene ivaretas i seksjoner som dekker begge fylkene.

Med en større mengde anskaffelser som gjennomføres hvert år innenfor samferdsel og flere kontrakter som skal følges opp, er oppgaver knyttet til anskaffelsesbistand og kontraktsoppfølging organisert med egne ressurser i samferdselsdivisjonen.

Samferdselsdivisjonen omsetter for flere milliarder kroner hvert år og er avhengig av økonomifunksjoner som er tett på den daglige driften både når det gjelder driftskontrakter og utbyggingsprosjekter. Divisjonen har derfor egne økonomiressurser som tilhører egen organisasjon.

3.2.1.2 Ivaretagelse av oppgavene/tjenestene etter oppdeling

Oppgavene knyttet til drift av fylkesvegnettet vil bli opprettholdt på dagens nivå ved en oppdeling.

En oppdeling av TFFK skal ikke ha påvirkning på tilbud, valgfrihet, kvalitet m.m. for brukerne når det gjelder drift/vedlikehold og utbygging av fylkesveg.

Det vil være kapasitet og ressurser både i Troms og i Finnmark til å ivareta disse oppgavene etter en oppdeling.

3.2.1.3 Samarbeid

Vegområdet (planlegging, prosjektering utbygging, drift, vedlikehold og forvaltning, herunder skred/geofag/beredskap):

De nye oppgavene innen vegområdet som kom etter regionreformen, er organisert i tre avdelinger delvis fordelt i begge de gamle fylkene (Troms og Finnmark) og delvis i seksjoner som dekker behovet i begge fylkene. Når man ser de tre avdelingene samlet, har de kompetanse som dels er kompatibel og som dels er komplementær. Den geografiske kompetansefordelingen og kapasitetsfordelingen er godt balansert hensyntatt kilometer veg i de to fylkene.

Ved en oppdeling av Troms og Finnmark fylkeskommune er det nødvendig å legge til rette for en effektiv og enhetlig utnytting av den samlede kompetanse og kapasitet i hvert av fylkene - blant annet kan dette gjøres ved å organisere vegområdet innenfor én avdeling i hver av de nye fylkene. Med dette vil en kunne samordne ressurser fra avdelingene når den totale porteføljen for avdelingene går ned ved en oppdeling. Det er også et potensiale ved å samordne oppgaver innen samferdselssektoren og fylkeskommunens sentraladministrasjon som helhet. En mindre organisasjon vil i tillegg kunne legge bedre premiss for samarbeid på tvers av fagområdene ved å utnytte større grad av autonomi og fleksibilitet innen fagområdene.

Det vil være funksjoner med små fagmiljøer som kan løses ved samarbeid mellom de nye fylkeskommunene og man vil videreføre det gode arbeidet som er startet i Troms og Finnmark fylkeskommune med større grad av samarbeid med kommunene i fylket innen vegområdet. Det kan være nødvendig med en oppbemanning på enkelte fagområder i nye Finnmark fylkeskommune.

Naturlige samarbeidsområder mellom fylkene vil særlig være innen spesialfunksjoner hvor det er knapphet på tilgjengelig kompetanse og/eller at det er økonomisk fornuftig med et samarbeid. Eksempler er fagområdene geologi, geoteknikk, asfalt, vegoppmerking og målebil. Det vil i tillegg være nødvendig med mindre justeringer av kapasitet og kompetanse gjennom rekruttering.

For samferdselsområdet er de fleste ressurser knyttet til støttefunksjoner innenfor juridisk rådgivning, anskaffelser, økonomi, kommunikasjon og personal ansatt i samferdselsdivisjonen og i Troms. En oppsplitting kan derfor medføre behov for økte ressurser til å løse disse oppgavene. Dette kan gjøres

gjennom omprioritering av eksisterende ressurser i samferdsel, rekruttering, eller i samarbeid med andre avdelinger og seksjoner i fylkeskommunens sentraladministrasjon.

Samarbeidene som er etablert før 2020, for eksempel knyttet til NTP/RTP prosesser, bypakker, høringsuttalelser, felles strategier, regionråd og lignende antas ikke å bli påvirket av en oppdeling.

Driftsorganisasjonene på kollektiv i hhv. øst og vest vil fortsette å samarbeide faglig der det er relevant og ønskelig. Samarbeidsløsninger mht. fylkeskryssende kollektivtransport og tekniske systemer vil bli løpende vurdert. Samarbeidet mellom de to kollektivseksjonene i forhold til planlegging og gjennomføring av rutetilbudet på tvers av og rundt en ny framtidig fylkesgrense vil bli videreført slik dette også fungerte før 2020. I forbindelse med oppbygging av en driftsorganisasjon for kollektivtrafikk i Finnmark, som skal kunne ivareta alle oppgavene som følger av overgangen til bruttokontrakter, vil det fortsatt være et samarbeid og kompetanseoverføring mellom Troms og Finnmark.

Det er naturlig å videreføre et tett samarbeid ift fylkesoverskridende problemstillinger både på veg og kollektivsiden. Det vil kunne løses gjennom både felles kontrakter, avtaler og faglig samarbeid.

Troms og Finnmark har sammenfallende utfordringer på fylkesvegnettet når det gjelder snøskred og det er opparbeidet en betydelig kompetanse innen fagområdet varsling og forebyggende skredkontroll. Det er fordelaktig at dette fagsamarbeidet fortsetter. Det vil tilrettelegges for fagsamarbeid, operativt samarbeid og en felles deltakelse i nasjonale initiativer som Nasjonal Rassikringgruppe mv.

Eksternt samarbeid

Samarbeid mellom de to fylkeskommunene på samferdselsområdet vil i tillegg kunne skje gjennom Samferdselssjefskollegiet i KS, og underliggende fagnettverk innenfor veg (utbygging, drift og forvaltning) og kollektiv og mobilitet. I tillegg har fylkeskommunene et utstrakt faglig samarbeid gjennom kollektivtransportforeningen. Disse samarbeidsarenaene er bl.a. etablert for å bidra til å kompensere for ulemper med små fagmiljøer på enkelte områder og bidra til kompetanseoverføring og koordinering mellom fylkeskommunene.

Det vil også kunne samarbeids om ruteplanlegging (grensekryssende).

En oppdeling av TFFK vil ikke ha innvirkning på samarbeidet med eksterne offentlige eller private aktører.

3.2.1.4 Kompetanse og rekruttering

Overgang til bruttokontrakter i Finnmark vil bli gjennomført og erfarings-/kompetanseutveksling fra Troms til Finnmark vil bli ivaretatt gjennom fortsatt samarbeid.

I Troms og Finnmark fylkeskommune er kapasitet og ressurser i Troms brukt i arbeidet med innføring av bl.a. miljøkrav i kollektivtrafikken i Finnmark. Dette er trolig kapasitet som må bygges opp i en egen organisasjon i Finnmark ved en deling.

Bestillingskompetanse er nødvendig. Dette kan medføre at innføringen av krav og tiltak ikke går like raskt som opprinnelig tenkt. (Arbeidet som gjøres i de ulike arbeidsgruppene gjennom samarbeidet i Kollektivtrafikkforeningen)

Antall prosjekter er den dimensjonerende faktoren når kapasitet må bygges opp.

Vurderinger tilknyttet. kjøp av tjenester eller oppbygging av kompetanse i egen organisasjon er uavhengig av en oppdeling. Organisasjonene innehar den bestillerkompetansen som er nødvendig for å kunne kjøpe tjenester eksternt.

Det er knapphet på noen spesialfunksjoner på vegområdet. Dette er også en nasjonal utfordring. Vegfaget har imidlertid en god og lang tradisjon for faglig samarbeid både regionalt og nasjonalt. Utfordringene løses ved videreføring av godt faglig samarbeid på tvers av vegeierne og formaliserte samarbeidsavtaler mellom vegeierne om utførelsen av enkelte funksjoner supplert med anskaffelser fra kommersielle tilbydere.

3.2.1.5 Økonomi og effektivitet

Det nye fylkene Troms og Finnmark har etter oppløsning av sams vegadministrasjon den 1.1.2020 løst oppgavene i tråd med målsetningen om at brukerne etter overgangen skulle ha et minst like godt tilbud som tidligere. (Dette til tross for dystre spådommer og til tross for koronaepidemien.) Oppgavene er løst gjennom politiske prioriteringer innenfor tildelte økonomiske rammer. Man har ikke bare løst oppgavene, men gjennomført en rekke positive endringer gjennom nye strategier tilpasset næringsliv, demografi og klima. Ved en oppdeling av Troms og Finnmark fylkeskommune vil de nye fylkene være i stand til å løse sine oppgaver innen vegsektoren på en god måte og til det beste for næringsliv og befolkning innen de økonomiske rammer som blir stilt til rådighet. Det forutsettes imidlertid at de statlige overføringene for å ivareta vegsektoren hensyntar fylkenes særskilte utfordringer med hensyn til vegstandard, demografi og klima.

3.2.2 Kompetanse og næring

Divisjon Næring og kompetanse ble etablert i forbindelse med sammenslåingen og består av avdelingene; Næring, Utdanning øst, Utdanning vest og Avdeling for voksenopplæring, karriere og integrering (VKI). Fra august 2021 er Fagskolen i Nord etablert som egen enhet med eget styre, vedtekter og budsjett. Fagskolen i Nord vil bestå som egen enhet også etter deling av fylket.

Ivaretagelse av oppgavene i TFFK mer spesifikt:

Innen divisjon for Næring og kompetanse ivaretas lovpålagte oppgaver og utøvelse av samfunnsutviklerrollen innen videregående opplæring, karriereveiledning, voksenopplæring, integrering, fagskole og næring (kilde budsjett 2022/ øk planen).

TFFK har 12 videregående skoler i Troms og 8 skoler i Finnmark. Tjenestetilbud innen utdanning har hatt og har fortsatt fokus på å øke gjennomføringen i videregående opplæring og øke antallet som får tilbud om læreplass. For å sikre fremtidig desentralisert opplæringstilbud og samtidig forutsigbarhet innenfor eksisterende skole- og tilbudsstruktur, har TFFK vurdert alternative måter å organisere videregående opplæring på, med utgangspunkt i dagens skolesteder. Det innebærer også en vurdering av mulighetene for å etablere skoleregioner i Finnmark. Fylkestinget fattet i desember vedtak om 3 inntaksregioner i Finnmark.

Karriereveiledning skal bidra til å sikre samfunnet tilgang på nødvendig kompetanse, og Troms og Finnmark fylkeskommune har prioritert å styrke tilbudet i fylket i tråd med den nye lovbestemmelsen om rett til karriereveiledning for alle voksne.

Oppgaver og tilskuddsordninger knyttet til integrering og kvalifisering er innarbeidet i budsjettene og det samarbeides både mot kommunene og NAV om dette.

Fagskolen i nord er operativ som en samlet og styrket enhet fra budsjettår 2022. Fagskolen har aktivitet på fem steder i Troms og Finnmark. Fagskolen har økt studietilbud og studentplasser. Dette bidrar til å sikre økt kompetanse i yrkeslivet i regionen. Fagskolen i Nord vil bestå som egen enhet etter oppdeling.

På næringsutviklingssida jobbes det med forvaltning, strategiarbeid, mobiliseringsarbeid, gjennomføring og deltakelse i ulike prosjekter og omstillingsarbeid. Viktige samarbeidspartnere er blant annet andre virkemiddelaktører, kommuner, FoU, miljø og næringsliv. Tilskuddsforvaltning innenfor distrikts og regionalpolitiske virkemidler, forsknings og innovasjonsvirkemidler er viktige for å gi fylkeskommunen handlingsrom som samfunnsutvikler. Forvaltningen av oppdragsgiveransvar i forhold til Innovasjon Norge og SIVA har tidligere vært gjennomført fylkesvis, og i den sammenslåtte perioden felles. Ved oppdeling vil dette arbeidet foregå fra hvert fylke, men samarbeidsordninger vil også være relevante å vurdere.

Akvakulturforvaltningen utgjøre en relativt stor andel av avdelingens forvaltning. Hovedtyngden av forvaltningskompetansen er i Troms. I tillegg jobbes det med veiledning overfor kommunene innenfor kystsoneplanlegging. I 2021/22 iverksettes kystplanarbeid for de tre kystregionene i Finnmark. Troms og Finnmark deltar også aktivt i det felles fylkeskommunale samarbeidet FAKS hvor alle kystfylkene deltar.

Strategiarbeid som skal gjennomføres i 2022 og som skal resultere i fylkesvise strategier innen rammen av Regional Planstrategi:

- Oppstart strategi for næringsutvikling for de to nye fylkene vil gi bedre strategisk grunnlag for prioriteringer samt regional forankring.
- Oppstart strategiplan voksnes læring.
- Ny strategiplan for videregående opplæring både for Troms fylkeskommune og Finnmark fylkeskommune (2022)

I arbeidet med å utvikle gode tjenestetilbud, er flere prosjekter startet opp. Avhengig av resultat, vil dette være aktivitet som implementeres i ordinær tjenesteproduksjon etter endt prosjektperiode. Dette gjelder:

- Prosjekt: Fag- og yrkesopplæring for voksne innvandrere.
- Prosjekt ledige, permitterte og sysselsatte med fullført, men ikke bestått videregående opplæring.
- Oppstart av prosjekt digital helsesykepleiertjeneste i budsjettåret 2022.

3.2.2.1 Nye oppgaver fra/etter 1.1.20:

Vedlegg 2 viser en gjennomgang av oppgaveoverføringer med status per 2021 for næring og kompetanse. Gjennomgangen viser at det er begrenset med oppgaver som er overført. Det ble også tilført oppgaver og noen budsjettmidler innenfor tjenester mot voksenopplæring. Innen integrering fikk Troms og Finnmark tilført midler tilsvarende ei stilling. For å opprettholde tilbudet og etablere likevekt måtte fylket selv finansiere ei stilling i tillegg. Disse oppgavene ble tillagt enheter i divisjon næring og kompetanse.

3.2.2.2 Ivaretagelse av oppgaver/tjeneste etter oppdeling

	Tilbud	Tilgjengelighet	Kvalitet	Totalvurdering
Videregående opplæring	Uendret	Uendret	Uendret	Liten endring/ effekt
Voksnes læring (VKI)	Må utvides	Uendret	Uendret	Må utvides med flere parallelle tilbud i øst og vest
Integrering	Uendret	Uendret	Uendret	Ny oppgave (50% finansiert fra staten)
Næringsutvikling	Uendret	Uendret	Uendret	Liten endring
Karriereveiledning	Uendret	Uendret	Uendret	Liten endring

En oppdeling av Troms og Finnmark fylkeskommune vil ikke medføre vesentlige negative konsekvenser for tjenesteproduksjon og kvaliteten innenfor videregående opplæring. Opplæringstilbudet tilpasses søkning det enkelte år. Det er kort tid siden fylkene ble sammenslått og strukturene som var etablert i Finnmark og strukturene som er etablert i Troms og Finnmark i dag vil kunne videreføres innenfor de nye fylkesgrensene.

Dette gjelder også innenfor næringsutvikling hvor det i sammenslåingsperioden har vært jobbet med felles struktur og metodikk, og hvor Finnmark fra 2022 har fått styrket sitt budsjett.

Innenfor voksenopplæring, integrering og karriereveiledning har det også vært arbeidet med å strukturere arbeidet innen fagområdene. Her har Troms fått styrket sitt budsjett.

Alle forvaltningsmessige systemer og rutiner er intakte og overførbare til de to oppdelte fylkeskommunene. Dette gjelder innenfor ledelsessystemer, personalforvaltning, økonomistyringssystemer, forsvarlig saksbehandling, rapportering m. m. Alle fagsystemer og rutiner er etablert, men det må avklares hvilke tekniske tilpassinger i fagsystemer som må gjøres når fylkene skal deles. Systemer for skole eiers kvalitetsstyring av skolene er intakte.

3.2.2.3 Samarbeid

Nærings- og kompetansepolitisk rolle og framtidige samarbeidsløsninger:

Troms og Finnmark fylkeskommune har i den sammenslåtte perioden jobbet aktivt for å skape balanse mellom tilbud og etterspørsel av kompetanse i arbeidsmarkedet. Målet er å konkretisere og forplikte samarbeidet mellom forvaltning (regional stat og kommuner, fylkeskommunen) arbeidsliv, utdanning, kunnskaps- og forskningsmiljø og virkemiddelaktører for å kunne møte framtidens kompetansebehov i tillegg til å kvalifisere og inkludere flere i arbeidslivet og hindre utenforskap. Samarbeidet mot regional stat fungerer godt. Dette gjelder NAV, Statsforvalteren og regional stat innen akvakulturforvaltning. Innen næringsutvikling vil det fortsatt arbeides med å optimalisere samarbeidet med de fire virkemiddelaktørene SIVA, Forskningsrådet, Innovasjon Norge og TFFK. I TFFK har vi flere enkeltkommuner som er egne BA-regioner (bo- og arbeidsmarkedsregioner jf. Kapittel 2.3). BA-regionene, som skal gi grunnlag for dynamikk og utviklingskraft som ligger til grunn for sammenslåingen, vil dermed i liten grad virke slik forutsetninga for sammenslåinga var. Erfaring har vist at regionale og lokale nettverk og partnerskap ikke er organisert/ fungerer på dette nivået. Plan og strategiarbeid blir løftet til et nivå som i liten grad er gjenkjennbare i forhold til lokale og regionale utfordringer. Utvikling av regionale strategier for næringsutvikling, voksnes læring og videregående opplæring i de to nye fylkene vil bidra til å bedre regional og lokal forankring. Utvikling av regionale

strategier vil gi retning, samt mobilisere og samordne innsats. Regionale tilvekstavgifter kan også være et verktøy i denne avstandsreducerende innsatsen.

Framtidige samarbeidsløsninger vil vurderes der det er hensiktsmessig. Per nå vil fylkene kunne levere tjenester og oppgaver separat, og i fellesskap der det er hensiktsmessig.

3.2.2.4 Kompetanse og rekruttering

Utdanning er organisert i avdeling Utdanning vest og avdeling Utdanning øst, med like underliggende seksjoner. Det har medført at man har hatt behov for samme kompetanse i begge avdelingene. Organiseringen med delt fag- og personalledelse har imidlertid gitt noen utfordringer. På noen områder har samarbeidet fungert bra, mens det på andre områder har vært krevende. Dette har likevel ikke gått ut over kvaliteten på driften av den videregående opplæringen hverken i øst eller vest. På grunn av organiseringen vil ikke en oppsplitting av fylket medføre spesielle endringer for hverken øst eller vest. Både Troms og Finnmark har levert gode gjennomføringstall de siste årene, noe som forventes vil fortsette.

Voksenopplæring, Karriereveiledning og Integrering (VKI) har vært organisert i en avdeling, men med personell i både øst og vest, og besatt med stort sett samme kompetanse. Det vil heller ikke for denne avdelingen medføre spesielle endringer ved en oppdeling av fylkeskommunen.

Begge utdanningsavdelingene, samt VKI, har gitt kompetanseheving til både ungdom og voksne og bidratt til å dekke kompetansebehovene i Troms og Finnmark. En oppsplitting vil ikke forringe dette arbeidet.

Næringsavdelinga har vært organisert med personell både i øst og vest på de ulike fagområdene. Det næringsrettede utviklingsarbeidet har vært gjennomført på tvers av geografien. Før sammenslåing ble det samarbeidet om flere fagområder. Dette er videreført og videreutviklet i den sammenslåtte perioden. Samarbeidet vil kunne videreføres som oppdelte fylker. Innenfor enkelte forvaltningsområder var det etablert egen samarbeidsavtale før sammenslåing. Ved oppdeling vil denne kunne vurderes reetablert. Finnmark må ved oppdeling ha oppmerksomhet på behov for å ha på plass tilstrekkelig egen kompetanse på akvakulturområdet.

Når det gjelder rekruttering til administrative stillinger og lærerstillinger har de omtalte avdelingene primært rekruttert fra sitt geografiske nærområde. Det antas at dette ikke vil endre seg etter oppdelingen av fylket.

Iverksetting av organiseringen med delt fag- og personalledelse har gitt økende grad av utfordringer. Dette har påvirket både tidsbruk, prioriteringer, faglig utførelse og arbeidsmiljømessige utfordringer.

3.2.2.5 Økonomi og effektivitet

Fylkeskommunens utfordrende økonomiske situasjon har også innvirkning på divisjon næring og kompetanse. Det har vært gjennomført stram budsjettstyring i den sammenslåtte perioden. For å sikre et desentralisert utdanningstilbud og samtidig ha en forutsigbar skole- og tilbudsstruktur arbeides det kontinuerlig med dimensjonering av tilbud og aktivitet og ulike utviklingstiltak.

Innen tilrettelegging for næringsutvikling har de statlige rammene til distrikts- og regionalpolitikk blitt vesentlig redusert. Dette har konsekvenser både for utviklingskraft hos våre regionale aktører som eksempel Innovasjon Norge, SIVA infrastrukturen og annen kompetanseinfrastruktur i fylket. Fylkeskommunen har opprettholdt og for Finnmark økt sin egen driftsramme til formålet.

Troms og Finnmark fylkeskommune har også styrket sin innsats innen voksnes læring og tilpasning av opplæring til næringsliv og offentlig sektors behov. Det er stort behov for fleksible, desentraliserte kompetansehevingstiltak tilpasset arbeidsgivers og arbeidstakers hverdag. Både offentlig sektor (særlig helse og omsorg), og privat sektor gjennom ulike bransjer (som bygg og anlegg, industri og teknologi, mat/ servering, reiseliv) har behov for relevant kompetanse.

Flerkulturell befolkning

Troms og Finnmark fylke er utpreget flerkulturelt bestående av den norske, samiske og kvenske befolkning. Samlet sett fungerer tilbudene som tilbys innenfor utdanning godt mht. opplæring og tilrettelegging av opplæringen med mere for alle gruppene. Det er utfordrende å skaffe tilstrekkelig med læremidler særlig rettet mot den samiske og kvenske delen av befolkningen. TFFK har 8 klasser for de minoritetsspråklige elevene. Innenfor næringsutvikling samarbeides det om konkrete næringssettingsinger med Sametinget og Innovasjon Norge. Dette samarbeidet vil fortsette etter oppsplitting.

3.2.3 Tannhelse

Klinikkene driftes i Troms og Finnmark fylkeskommune etter samme mal som før sammenslåingen og kan fortsette med hver sin ledelse etter oppdeling. Budsjettene er splittet i Finnmark og Troms, og vil kunne videreføres som separate budsjett i nye fylkeskommuner. Tjenesteproduksjonen fortsetter som før.

3.2.3.1 Kompetanse og rekruttering

Rekruttering av kvalifisert autorisert helsepersonell var i enkelte kommuner utfordrende før sammenslåing av fylkene. Denne situasjonen er lik i flere andre fylker og har i Troms og Finnmark vært uforandret i sammenslåingsperioden. En oppsplitting av fylkene vil ikke påvirke denne situasjonen.

Tannhelsetjenestens kompetansesenter for Nord-Norge samt utdanning for tannleger, tannpleiere og tannhelsesekretærer har vært og er lokalisert til Tromsø. Dette medfører at et større kompetansemiljø innenfor odontologi er lokalisert her. Dette er et viktig fagmiljø for ivaretagelse og utvikling av det tjenestetilbudet den offentlige tannhelsetjenesten skal gi innbyggerne i henhold til lov om tannhelsetjeneste.

3.2.3.2 Økonomi og effektivitet

Økonomien til den offentlige tannhelsetjenesten er i liten grad påvirket av en oppsplittelse. Tannhelse er i tillegg til den fylkeskommunale rammen i stor grad avhengig av finansiering gjennom pasientinntekter og ekstern finansiering. Strukturen i tjenesten ute i kommunen er den samme og vil være lik ved en oppsplittelse. Økonomien i tjenesten er innad i fylket organisert slik at det enkelt lar seg skille. Mindre enheter vil kunne være enklere å styre, men også gi mindre handlingsrom. Det har i lang tid vært et innkjøpssamarbeid med flere andre fylker spesielt rettet mot forbruksmateriell til bruk i tjenesten. Det er naturlig at dette samarbeidet videreføres ved en oppdeling.

3.2.4 Folkehelse

Fylkeskommunen har ansvar etter folkehelseloven. Det innebærer blant annet å være en pådriver for å samordne folkehelsearbeidet i fylket. Dette skal skje gjennom regional utvikling og planlegging,

forvaltning og tjenesteyting og tiltak som kan møte fylkets folkehelseutfordringer. Arbeidet skal bidra til en samfunnsutvikling som fremmer folkehelse i og på tvers av de ulike sektorene og som bidrar til at de sosiale ulikhetene utjevnes

Det er en lovpålagt oppgave for fylkeskommunen å holde oversikt over folkehelsen i fylket³. Det er store forskjeller innad i det sammenslåtte fylket når det gjelder blant annet fordeling av god helse, generelt sykdomsbilde, bruk av helsetjenester og levevaneutfordringer.

3.2.4.1 Nye oppgaver fra 2020

Nye oppgaver folkehelse fra 2020	Status pr 2021
Tilskudd til friskliv, mestring og læring som ble overført fra fylkesmannen	Midlene fra Helsedirektoratet forvaltes i fylkeskommunen og fordeles til kommunene.

3.2.4.2 Ivaretagelse av oppgaver/tjeneste etter oppdeling

Ved en oppdeling vil folkehelsearbeidet kunne videreføres på samme nivå som dagens. Arbeidet med folkehelse krever kontinuerlig oppfølging, lokal kjennskap og stedstilpasset innsats. Dette har i den sammenslåtte fylkeskommunen i hovedsak vært ivarett ved at fagkompetansen i Vadsø har fortsatt å følge opp kommuner og samarbeidsprosjekter i Finnmark, og tilsvarende for fagkompetansen i Tromsø for Troms. Dette vil kunne videreføres på samme måte ved en deling av storfylket.

Både Troms og Finnmark vil fortsatt bidra til å utvikle og styrke kommunenes langsiktige og systematiske folkehelsearbeid, der fokuset og prioriterte målgruppe er barn og unge. Det lovpålagte ansvaret med å ha oversikt over helsetilstanden fortsetter. I dette arbeidet samarbeides det tett med kompetansemiljøene regionalt og nasjonalt. Av andre oppgaver som prioriteres i folkehelsearbeidet er forvaltning av statlig tilskudd til etablering og utvikling av kommunale frisklivs-, lærings- og mestringstilbud, videreføring og –utvikling av *Fiskesprell* og satsingen *Sterk og stødig* som en oppfølging av den nasjonale satsingen *Leve hele livet*.

3.2.4.3 Samarbeid

Råd, veiledning og samarbeid med eksterne samarbeidspartnere er i fokus i folkehelsearbeidet, noe som vil videreføres etter oppdeling. Fra 2018 og 2019 har henholdsvis Finnmark og Troms tatt del i den nasjonale satsingen «Tiltaksutvikling innen program for folkehelsearbeid i kommunen» – med vekt på livskvalitet, psykisk helse og rusforebygging støtter utvikling av kunnskapsbaserte tiltak i kommunene. Arbeidet som har en noe ulik innretning i henholdsvis Troms og Finnmark, ledes og koordineres av fylkeskommunen i samarbeid med kommunene og regionale parter. I 2021 er det inngått et formelt samarbeid med Nordland fylkeskommune om den nasjonale programsatsingen. Dette samarbeidet videreføres ved en oppdeling.

3.2.4.4 Kompetanse og rekruttering

En oppdeling vil ikke innebære noen store endringer for fag- og arbeidsmiljøet da de to administrasjonene begge vil ha kompetanse til å ivareta oppgavene. Fylkeskommunens arbeid etter

³ I forkant av sammenslåingen gjennomførte Troms fylkeskommune og Finnmark fylkeskommune i samarbeid med Folkehelseinstituttet en folkehelseundersøkelse i de to fylkene i 2019

oppdeling skal også i fortsettelsen bidra til å fremme kunnskapsbasert arbeid der barn og unges psykiske helse og livskvalitet, og rusforebygging er i fokus. Videre skal understøtterollen til kommunene i det systematiske folkehelsearbeidet bidra til å knytte forskningskompetanse til kommunenes folkehelsearbeid.

3.2.5.5 Økonomi og effektivitet

Oppdelingen vil ikke ha vesentlig innvirkning på økonomien. Effektiviteten i arbeidet vil kunne forventes å øke da det vil brukes mindre tid på interne samordningsmøter mellom to administrasjonssteder.

3.2.5 Kulturarv

Innenfor kulturarvområdet ivaretas fylkeskommunens sektormyndighet innen kulturminnevern med delegerte statlige ansvarsområder. Arbeidet omfatter blant annet bevaring av kulturminner, -miljøer og –landskap gjennom vern, bærekraftig bruk/gjenbruk og skjøtsel/vedlikehold. Forvaltning, plansaksbehandling, formidling og tilskuddsforvaltning innen kulturminnevern, bygningsvern og fartøyvern er sentrale arbeidsoppgaver. En annen oppgave er å gjennomføre arkeologisk feltarbeid. Videreutvikling av museer og kulturarvinstitusjoner i fylket gjennom samarbeid med, og ved å gi driftstilskudd til de ni regionale museene er en sentral oppgave innenfor kulturarvfeltet. Fylkeskommunen forvalter og utvikler arbeidet med verdensarven i Finnmark som er bergkunsten i Alta og Struves Meridianbue i Hammerfest, Alta og Kautokeino.

3.2.5.1 Nye oppgaver fra 2020

Nye oppgaver kulturarv fra 2020	Status pr 2021
Oppgaver knyttet til fartøyvern, statens vernede eiendommer og dispensasjonsbehandling for automatisk fredete kulturminner (arkeologi) ble overført fra Riksantikvaren. Med dette fulgte også økt ansvar innenfor tilskuddsforvaltning.	Oppgavene løses i stor grad i et samarbeid mellom administrasjonene i Vadsø og Tromsø. Begge steder er det medarbeidere som arbeider med statens vernede eiendommer, mens fartøyvernoppgaven løses fra Tromsø. Når det gjelder dispensasjonsbehandling er det opprettet en egen ressurs i Vadsø, mens i Troms løses dette innenfor eksisterende ressurser.

Fylkeskommunen fikk overført flere nye og arbeidskrevende oppgaver fra Riksantikvaren (RA) i 2020. Dette var oppgaver knyttet til fartøyvern, statens kulturhistoriske eiendommer og dispensasjon fra kulturminneloven for automatisk fredete kulturminner. Det ble også innført et felles nasjonalt saksbehandlingssystem Digisak.

I forkant av sammenslåingen ble det kartlagt et behov for 7 nye stillinger for å kunne håndtere de nye oppgavene. Troms og Finnmark opprettet med fylkeskommunal finansiering i første omgang to nye stillinger hver, til sammen fire stillinger. Det ble foretatt en trinnvis prioritering der begge fylkeskommunene opprettet stillinger for å ivareta oppgavene knyttet til statens kulturhistoriske bygninger. Det ble videre gjort en vurdering slik at Finnmark i første omgang opprettet en stilling innenfor dispensasjonsbehandling i hht kulturminneloven (arkeologi), mens Troms opprettet en stilling knyttet til fartøyvern.

3.2.5.2 Ivaretagelse av oppgaver/tjenester etter oppdeling

Ved en oppdeling vil kulturarvfunksjonene i all hovedsak videreføres på nivå slik det ble gjort i de to tidligere fylkeskommunene. Det vil imidlertid være behov for å opprette nye stillinger for å dekke de fagområdene som man ikke lenger har kompetanse på i henholdsvis Finnmark og Troms. Uavhengig av en oppdeling vil det være behov for å styrke arbeidet med oppgavene som ble overført fra Riksantikvaren.

3.2.5.3 Samarbeid

I en overgangsfase må det være et samarbeid fram til ressursituasjonen i de to fylkeskommunene er avklart. Det vil også være naturlig å samarbeidet innenfor flere områder.

3.2.5.4 Kompetanse og rekruttering

Som nevnt vil det ved oppdeling være manglende kompetanse innenfor fartøyvern i Finnmark og manglende kapasitet i forhold til oppgavene som ble overført innenfor arkeologi i Troms. Det vil være behov for å rekruttere denne kompetansen.

3.2.5.5 Økonomi og effektivitet

De nye oppgavene fylkeskommunen overtok fra Riksantikvaren er i begrenset grad kompensert med ressurser fra staten. Fra overtakelse av oppgavene og fram til 2021 har fylkeskommunen mottatt knappe 0,5 mill. kroner.

Manglende statlig finansiering av oppgavene som ble overført utgjør en betydelig utfordring, spesielt vil dette gjøre seg gjeldende ved en oppdeling. Det vil da mangle kompetanse innenfor fartøyvern i Finnmark og manglende kapasitet i forhold til oppgavene som ble overført innenfor arkeologi i Troms.

3.2.6 Vannforvaltning

Vannforskriften er Norges implementering av EUs vanndirektiv som skal sikre god tilstand i overflatevann og grunnvann. Troms og Finnmark fylkeskommune har rollen som vannregionmyndighet i Troms og Finnmark vannregion. Klima og miljødepartementet (KLD) forventer at vannregionmyndigheten følger opp sitt ansvar etter gjeldende vannforskrift og plan- og bygningslov. Det innebærer at vannregionmyndigheten skal koordinere samarbeidet mellom sektormyndighetene og er ansvarlig for utarbeidelsen av vannforvaltningsplaner samt tiltaksprogram og handlingsprogram i tråd med vannforskriften. Klima og miljødepartementet har i samråd med berørte departementer utarbeidet nasjonale føringer for arbeidet med oppdateringen av vannforvaltningsplanene. Føringerne klargjør og presiserer ansvarsområder, og bidrar til å avklare målkonflikter på et tidlig tidspunkt. Det følger av vannforskriften at oppdatert vannforvaltningsplan skal være i tråd med de nasjonale føringerne.

Med sammenslåingen av fylkeskommunene fulgte også en sammenslåing av de to vannregionene Troms og Finnmark til én stor vannregion. Det er utarbeidet én regional vannforvaltningsplan for den nye vannregionen – Vannforvaltningsplan for Troms og Finnmark vannregion 2022-2027. I tillegg er det en internasjonal vannregion sammen med Finland i deler av Øst-Finnmark. For denne vannregionen gjelder Vannforvaltningsplan for Norsk-finsk vannregion 2022-2027. En oppdeling vil medføre at de to nye fylkene må samarbeide om driften av vannregion Troms og Finnmark, inntil det eventuelt foreligger vedtak om oppdeling av vannregionene i henhold til ny fylkesinndeling.

3.2.6.1 Ivaretagelse av oppgaver/tjeneste etter oppdeling

Vannforvaltningen følger nedbørfeltgrenser, ikke administrative grenser. Det kan i noen tilfeller bety at vannregionen og vannområder krysser administrative grenser, både kommune-, fylkes og grenser til nabolandene. Troms og Finnmark vannregionen omfatter geografisk stort sett Troms og Finnmark fylke med unntak av de områdene som tilhører Norsk-finsk vannregion. Det er en prioritert oppgave å gjennomføre arbeidet i vannregion Troms og Finnmark og norsk-finsk vannregion, og følge opp vannforvaltningsplanene, tiltaks- og handlingsprogram som ble vedtatt i fylkestinget i desember 2021. Oppfølging av norsk-finsk vannregion tilligger Finnmark.

3.2.6.2 Samarbeid

I tiden fram mot oppdeling må det avklares hvordan det videre arbeidet skal legges opp på administrativt nivå. I dette ligger å ivareta rollen som vannregionmyndighet, koordinere og lede vannregionutvalget og samarbeide med kommuner og regionale sektormyndigheter. Forvaltning av statlige midler til plan- og prosessarbeid i vannregionen inngår i arbeidet.

Vannregionutvalget ledes av vannregionmyndigheten, det vil si Troms og Finnmark fylkeskommune, og består av representanter fra alle vannområdene og representanter fra statlige sektormyndigheter. Interesseorganisasjoner har deltatt i vannregionutvalget som observatører.

3.2.6.3 Kompetanse og rekruttering

En oppdeling vil ikke innebære vesentlige endringer for fag- og arbeidsmiljøet da de to administrasjonene vil ha nødvendig kompetanse etter en oppdeling.

3.2.6.4 Økonomi og effektivitet

Det er en forutsetning for fylkeskommunens arbeid med vannforvaltning at staten tar ansvar for økonomi og deltakelse i planarbeidet i planperiode 2022-2027.

3.2.7 Friluftsliv

Fylkeskommunens arbeid med friluftsliv skal blant annet sikre økt kunnskap innen allemannsretten, ivareta sektormyndighet innenfor friluftsliv og sikre tilgjengelighet i statlig sikrede områder i tråd med fylkeskommunens forvaltningsansvar på dette området. Det fordeles årlig nasjonale midler til tilrettelegging i statlig sikrede friluftsområder i regi av kommuner og friluftsråd og midler til friluftaktivitet i regi av friluftsråd og frivillige organisasjoner. De fem friluftsrådene og Forum for natur og friluftsliv i Troms og Finnmark er sentrale samarbeidspartner innenfor friluftsliv og mottar årlig driftstilskudd. Det er igangsatt flere utviklingsprosjekter som videreføres i tett samarbeid med disse aktørene – Læring i friluft og ferdselsåreprosjektet.

3.2.7.1 Nye oppgaver fra 2020

Nye oppgaver friluftsliv fra 2020	Status pr 2021
Oppgaver knyttet til statlige sikrede friluftsområde som ble utført av fylkesmannen, og deler av Miljødirektoratets forvaltningsansvar for de statlig sikrede friluftsområdene	Oppgavene som ble overført fra fylkesmannen og miljødirektoratet ivaretas gjennom veiledning og godkjenning av forvaltningsplaner for de statlige sikrede friluftsområdene.

3.2.7.2 Ivaretagelse av oppgaver/tjeneste etter oppdeling

Ved en oppdeling videreføres arbeidet med friluftsliv på samme nivå som dagens.

3.2.7.3 Samarbeid

Innen friluftsliv er det naturlig at flere satsinger og samarbeidsprosjekter videreføres etter en oppdeling. Ansvar for oppfølging av saker og dialog med Finnmarkseiendommen (FeFo) er et ansvar som tilligger Finnmark.

3.2.7.4 Kompetanse og rekruttering

En oppdeling vil ikke innebære noen store endringer for fag- og arbeidsmiljøet da de to administrasjonene vil ha nødvendig kompetanse.

3.2.7.5 Økonomi og effektivitet

Oppdelingen vil ikke ha vesentlig innvirkning på økonomien.

3.2.8 Forvaltning av innlandsfisk, vilt og kystsel

I arbeidet med forvaltning av høstbare arter vilt, innlandsfisk og kystsel er det en prioritert oppgave at dette gjøres på en bærekraftig måte. Sentralt i arbeidet er råd- og veiledning og behandling av søknader etter gjeldene lovverk på området. Fylkeskommunen forvalter statlige midler til vilttiltak.

3.2.8.1 Ivaretagelse av oppgaver/tjeneste etter oppdeling

Arbeidet med disse oppgavene vil videreføres ved en oppdeling. Det har vært en arbeidsdeling på administrativt nivå når det gjelder enkelte oppgaver knyttet til friluftsliv, vilt, innlandsfisk og kystsel. Fram mot oppdeling må det avklares nærmere hvordan dette skal løses videre i de to fylkeskommunene.

3.2.8.2 Kompetanse og rekruttering

En oppdeling vil ikke innebære noen store endringer for fag- og arbeidsmiljøet da de to administrasjonene har samme bemanning som ved sammenslåing.

3.2.8.3 Økonomi og effektivitet

Oppdelingen vil ikke ha vesentlig innvirkning på økonomien.

3.2.9 Kultur

Kultur har en bred fag- og oppgaveportefølje innen språk, kunst og kulturområdet. Ansvar og oppgaver innen kulturområdet er forvaltning av eierskap, tilskuddsforvaltning, kompetanseheving gjennom ulike nettverket og utviklings-, rådgivnings-, og formidlingsarbeid, og fylkeskommunens ansvar for regional bibliotekutvikling forankret i lov om folkebibliotek ivaretas. Oppgavene består i forvaltnings-, utviklings-, formidlings-, rådgivnings- og veiledningsoppgaver, og kompetanseutvikling.

I avdelingen ligger også oppfølging og forvaltning av Den nordnorske kulturavtalen, Samarbeidsavtalen mellom Sametinget og Troms og Finnmark Fylkeskommune, Troms fylkeskultursenter «Kysten» og Gjesteatelieret i Vadsø.

Landsdelsmusikerordningen i Nord-Norge og Folkemusikk Nord er i Troms og Finnmark fylkeskommune organisert som Scene Nord. Her ligger også forvaltningsoppgavene Ung kultur møtes, Den kulturelle skolesekken, Den kulturelle spaserstokken som det samarbeides tett med kommunene om.

Det er ikke grunn til å forvente at en oppdeling av TFFK i seg selv vil påvirke ivaretagelsen av de oppgavene som er videreført fra fylkeskommunenes oppgaver før 2020. Det var kapasitet og ressurser både i Troms og i Finnmark til å ivareta disse oppgavene, kapasitet som vil bli videreført. Det var også et tett samarbeid området før sammenslåingen.

Fylkeskommunen bidrar årlig med midler til idretten i fylket. På den måten bidrar fylkeskommunen til en positiv og målrettet samfunnsutvikling, spesielt i nærmiljøet. Fylkeskommunen forvalter dessuten ordningen med spillemidler til anlegg for idrett og fysisk aktivitet. Årlig fordeles det rundt 80 millioner kroner til slike anlegg. Det var et tett samarbeid på kulturfeltet før sammenslåing og det vil fortsette etter oppdeling.

3.2.9.1 Nye oppgaver til TFFK fra 2020

Kultur	Nye oppgaver
Hagen-utvalgets forslag vurderes i den kommende kulturmeldingen. Et større fylkeskommunalt ansvar for kulturoppgaver varsles i denne meldingen.	Ingen oppgaver overført som følge av kulturmeldingen.
Forvaltning av tilskudd til kvensk språk og kultur overføres til Troms og Finnmark fylkeskommune.	Forvaltningen av nasjonalt tilskudd kvensk språk og kvensk/norskfinsk kultur fra Kommunal og moderniseringsdepartementet, herunder drifts- og prosjekttilskudd totalt 10,8 mill. kr i 2021.
Kreativ næring – regional bransjeutvikling	Oppdrag til Innovasjon Norge Arktis – sett i sammenheng med programsatsing bransjeutvikling innen kreativ næring

3.2.9.1 Ivaretagelse av oppgaver/tjenester etter oppdeling

I forbindelse med overføring av oppgaver fra staten fikk Troms og Finnmark fylkeskommune overført Nasjonalt tilskudd til kvensk språk og kvensk/norskfinsk kultur – drifts- og prosjekttilskudd med tilhørende forskrift og kriterier. Oppgaveoverføringen ble ikke kompensert med administrative ressurser i tilstrekkelig grad. Det må vurderes hvordan forvaltningen av den nasjonale ordningen skal forvaltes etter oppdeling.

3.2.9.2 Samarbeid

Det har over flere år vært kultur for samhandling på de ulike fagområdene og dette vil videreføres. Kultur har en rekke samarbeidsavtaler på tvers av fylkesgrensene og det er tatt høyde for ved oppdeling, og videre samarbeid i de nye fylkeskommunene. Kunst- og kulturmiljøene i nord er preget av mye samarbeid på tvers, på tross av geografisk avstand.

De tre nordligste fylkeskommunene har siden 1991 samarbeidet om felles satsing innen kultur, Den nordnorske kulturavtalen ble reforhandlet i 2021, med virkning fra 2022. Avtalen inneholder visjoner, målsetninger og strategier for kultursamarbeidet i nord, som har vart over 30 år, og regulerer tilskuddene til institusjonene som er med i avtalen. Avtalen vil videreføres med de tre fylkeskommunene slik det var i 2019. Fylkeskommunen eier kulturinstitusjoner sammen med Nordland fylkeskommune og kommuner. Fylkessammenslåingen påvirket eiersammensetningen og vedtektsendringer, med påfølgende forhandlinger og politiske vedtak. De vil man enkelt kunne reversere.

Det vil være naturlig å samarbeide på flere fagområder innen kultur etter oppdelingen. Ansvar for oppgaver overført fra staten i 2020 må det ses nærmere på.

Troms og Finnmark fylkeskommune har videreført de to tidligere fylkeskommunenes samarbeid med Sametinget, om videre utvikling av samiske språk, kultur og samfunn. Dette samarbeidet vil videreføres i regi av de to nye fylkeskommunene.

3.2.9.3 Kompetanse og rekruttering

Fag- og arbeidsmiljø vil ved en oppsplitting ikke innebære nevneverdige endring siden avdelingen består av ledelse og fagkompetanse i både øst og vest. Avdelingene har nødvendig kompetanse innenfor alle relevante saksområder til å ivareta oppgavene etter en deling.

3.2.9.4 Økonomi og effektivitet

Økonomien på kultur er godt tilrettelagt for en oppdeling. Kulturområdet har ikke de største budsjettene og ved deling vil de nye fylkeskommune fortsette å løse sine oppgaver rettet mot kultursektoren innenfor de økonomiske rammer som blir stilt til rådighet.

Fylkeskommunen mottar felles tilskuddsbrev til Den kulturelle skolesekken, Forvaltningen av nasjonale tilskudd kvensk språk og kvensk/norskfinsk kultur i tillegg til tospråklighetsmilder fra Sametinget. Det vil være nødvendig å se på dette ved en deling.

3.2.10 Plan

I arbeidet med areal- og samfunnsplanlegging prioriteres arbeidet med å ivareta fylkeskommunens rolle som regional planmyndighet og høringsinstans. Det innebærer å behandle og samordne fylkeskommunens uttalelser til kommunale planstrategier, areal-, samfunns- og reguleringsplaner og dispensasjonssøknader. I 2021 ble det behandlet saker fordelt som følger:

Behandlede plan- og dispensasjonssaker i Troms og Finnmark 2021	Troms	Finnmark
Dispensasjonssaker (høringer og vedtak)	750	450
Plansaker (oppstartsvarsel/høringer/vedtak)	250	170

I planarbeidet forvaltes fylkeskommunens myndighet til å fremme innsigelse for å ivareta nasjonale og regionale interesser etter plan- og bygningsloven. Det er videre en prioritert oppgave å administrere Regionalt planforum hvor det legges til rette for å klarlegge og samordne statlige, regionale og kommunale interesser samtidig som gjensidig informasjon, drøftinger og samstemt praksis søkes nådd. Råd- og veiledning av kommuner i deres planarbeid er også en prioritert oppgave.

3.2.10.1 Ivaretagelse av oppgaver/tjeneste etter oppdeling

Oppdeling av Troms og Finnmark vil bety at man går tilbake til praksisen med at planleggere i det enkelte fylke vil følge opp kommuner innenfor sitt geografiske område. Det vil bety en tettere oppfølging av hver enkelt kommune. Det planfaglige miljøet vil bli noe mindre i de to nye fylkeskommunene, men dette kan alternativt kompenseres ved å organisere/ samordne de interne planfaglige ressursene i de to nye fylkeskommunene på en annen måte. I Troms og Finnmark fylkeskommune er arealplanleggere og regionale planleggere organisert i to ulike divisjoner/avdelinger.

3.2.10.2 Kompetanse og rekruttering

En oppdeling vil ikke innebære noen store endringer for fag- og arbeidsmiljøet da de to administrasjonene har samme bemanning som ved sammenslåing.

3.2.10.3 Økonomi og effektivitet

Oppdelingen vil ikke ha noen stor innvirkning på økonomien. Når det gjelder effektivitet vil det kunne være en fordel at det ved oppdeling blir færre kommuner å forholde seg til, og det vil brukes mindre tid på interne samordningsmøter mellom to administrasjonssteder.

3.2.10.4 Samfunnsutvikling:

Den regionale planleggingen som skal gi retning for samfunnsutviklingen er iverksatt. Planverket som er allerede utarbeidet og er under utarbeidelse er godt egnet for å benyttes også etter en deling.

- Regional planstrategi er utarbeidet slik at den med små justeringer kan brukes av de to fylkeskommunene etter en deling.
- Nye regionale planer utarbeides med et felles kunnskapsgrunnlag for å både se de felles utfordringer og muligheter, samtidig som man skal se de individuelle behovene som finnes i henholdsvis Troms og Finnmark.
- Planprogram for regionale planer, eksempelvis regional plan for klimaomstilling, vil utarbeides slik at fylkestinget selv kan vurdere å vedta en samlet plan for Troms og Finnmark eller geografisk avgrensede planer for henholdsvis Troms og Finnmark hver for seg.

Samfunnsutviklingen i et planperspektiv vil kunne ivaretas på en god måte før, under og etter en delingsprosess.

3.2.11 Internasjonal

Fylkesrådet har i sin politiske plattform videreført det internasjonale samarbeidet til tidligere Troms fylkeskommune og Finnmark fylkeskommune. Det er internasjonal avdeling som har ansvar for fylkeskommunens representasjon og aktiviteter i Barentsregionen, Nordkalotten, Arktis og EU, samt bilateralt samarbeid med Russland, Finland og Sverige. Avdelingen har også et utstrakt samarbeid med andre aktører, lokalt, regionalt, nasjonalt og internasjonalt. Ved sammenslåingen ble fylkeskommunenes internasjonale portefølje delt mellom internasjonal avdeling øst i Vadsø og avdeling vest i Tromsø, også med separate budsjett.

Der internasjonal avdeling øst har hovedansvar, er internasjonal avdeling vest vara/bisitter og omvendt. I internasjonale samarbeidsfora har begge avdelingene vært representert og i så måte ivarettatt og opprettholdt kompetansen innen Troms og Finnmark fylkeskommunes portefølje. Også før sammenslåingen hadde internasjonal avdeling øst og vest et godt samarbeid innen ansvarsområder der de nordligste fylkeskommunene er likeverdige parter. I påvente av en oppdeling har ikke avdelingene gått sammen om å utarbeide felles strategier eller samarbeidsavtaler med eksterne aktører. Administrative oppgaver er delt mellom avdelingene som følge av separat personalansvar og hovedansvar.

Det forutsettes god informasjonsutveksling og tett samarbeid mellom avdelingene innenfor alle saksfelt.

De viktigste saksfeltene for de internasjonale avdelingene er:

- Russlandssamarbeid, inkl. det formelle barentssamarbeidet (Barents regionråd/Barents regionkomite og tilhørende arbeidsgrupper).
- Nordisk samarbeid, inkl. nordkalottsamarbeid, Nordkalottrådet, NORA.
- Administrere og drifte regionalt nordområdeforum.
- Europasamarbeid, inkl. Nord-Norges Europakontor, nettverket Northern Sparsely Populated Areas, Europapolitisk forum.
- Arktissamarbeid, inkl. Arktisk råd, Svalbard.
- Bilaterale samarbeidsavtaler med russiske, svenske og finske regioner.
- Forvaltning av EU-programmene Kolarctic og Interreg Aurora på norsk side.
- Mobilisering til bruk av finansieringsordninger for internasjonalt samarbeid, inkl. EU-nettverket Horisont Troms og Finnmark, Erasmus+.
- Administrative oppgaver (intern/ekstern koordinering, rådgivning, saksbehandling, informasjon).

Fylkeskommunen eier sammen med Nordland fylkeskommune Barentsekretariatet og Nord-Norges Europakontor, som er viktige verktøy i de nordnorske fylkeskommunenes internasjonale arbeid. Ved en oppdeling vil det måtte gjøres noen justeringer når det gjelder representasjon i styrende organer, økonomisk ansvarsdeling og oppfølging pga. overgangen fra to til tre eiere, men det vil ikke innvirke negativt på tjenesteproduksjonen.

Avdelingene kan ikke se at en oppdeling vil gå ut over oppgaver og tjenester i nye Troms fylkeskommune og i nye Finnmark fylkeskommune.

3.2.11.1 Ivaretagelse av nye oppgaver

Gjennom regionreformen ble Regionalt nordområdeforum og dets sekretariat lagt til internasjonal avdeling øst, og to nye stillinger er knyttet til dette arbeidet. Forumet er et eksempel på en arena som

internasjonal avdeling øst og vest har utviklet sammen. Samarbeid om grenseregionale og internasjonale spørsmål i nordområdene fortsetter sammen med fylkene, Sametinget og departementene.

3.2.11.2 Samarbeid

Samarbeid med eksterne institusjonene kan i mange tilfeller bli enklere å håndtere og mer effektivt fordi vi skal forholde oss til et betydelig mindre geografisk område, med færre kommuner og en mindre fylkesadministrasjon, noe som ofte innvirker på intern/ekstern koordinering og effektiv samhandling.

De nordnorske fylkeskommunene har alltid samarbeidet om internasjonale oppgaver der det er formålstjenlig. Dette samarbeidet er det naturlig å ivareta også etter en oppdeling. Vi ser per i dag ikke noe behov for å etablere spesielle samarbeidsløsninger. De viktigste samarbeidsfeltene mellom de nordnorske fylkeskommunene er:

- Felles nordnorsk fylkeskommunalt eierskap av Barentssekretariatet og Nord-Norges Europakontor.
- Nordnorsk fylkeskommunal deltakelse i regjeringens regionale nordområdeforum (hvor også internasjonale temaer som berører nordområdene, tas opp).
- Samarbeid om Interreg-programmene som er tilgjengelige for Nord-Norge, og mobiliseringsarbeidet knyttet til disse programmene.
- Samordning ved behov av synspunkter som fremmes i administrative og politiske internasjonale organer, jf. Barents regionkomite og Barents regionråd, Nordkalottrådets saksbehandlingsgruppe og Nordkalottrådet nordnorsk fylkeskommunal deltakelse på omgang i UDs arbeid Arktisk råd/Senior Arctic Officials.
- Felles nordnorske høringsuttalelser og annet samarbeid i saker med internasjonalt tilsnitt.

3.2.11.3 Kompetanse og rekruttering

For fag- og arbeidsmiljø vil en oppdeling ikke innebære noen stor endring siden avdeling øst og vest er plassert i hver sin administrasjon. Det er naturlig at lokalisering har stor innvirkning på hvordan fag- og arbeidsmiljø oppleves. Intern samordning vil bli enklere i en mindre fylkesadministrasjon. Samtidig vil det, med utgangspunkt i at hver avdeling skal dekke alle internasjonale saksfelt fullt ut, være nødvendig å prioritere og gjøre evt. justeringer av oppgaver opp mot kapasitet og tids- og ressursbruk. Denne typen prosesser er det uansett nødvendig å gjennomføre med visse mellomrom.

Begge dagens avdelinger har nødvendig kompetanse innenfor relevante saksområder. Rekruttering oppleves ikke som noen utfordring – søkertallene har vært høye for begge administrasjonssteder.

3.2.11.5 Økonomi og effektivitet

Siden de internasjonale avdelingene er involvert i nesten hele spekteret av TFFKs internasjonale aktiviteter, vil oppdeling ikke ha noen stor innvirkning på økonomien. Effektiviteten i arbeidet vil trolig kunne øke noe siden avdelingene skal forholde seg til et mindre fylke, færre aktører og en mindre fylkesadministrasjon. En oppdeling vil forenkle kontakten og samhandling med fagavdelingene og forberedelse av politisk ledelse i fylkeskommunen.

Arbeidet med budsjett og regnskap vil kunne bli enklere i nye Troms og nye Finnmark når kompetanse på fagfeltet er fysisk samlet på samme sted og slik gjøre ekspertise mer tilgjengelig enn i dag.

3.2.12 Andre oppgaver

3.2.12.1 Stortingsvalg og fylkestingsvalg

Fylkesvalgstyret har oppgaver etter valgloven knyttet til stortingsvalg og fylkestingsvalg. Dette omfatter blant annet å føre kontroll og godkjenning av listeforslag, sørge for produksjon og distribusjon av stemmesedler, kontroll av kommunenes gjennomføring av valget, blant annet ved kontrolltelling av stemmesedler, samt å foreta valgoppgjør. I dette arbeidet er det utstrakt dialog med kommuner, listetiltsvalgte med flere.

Ved fylkestingsvalget i 2019 var Troms og Finnmark et felles valgdistrikt. Forutsatt vedtak om deling i Stortinget vil det bli separate valgdistrikt ved fylkestingsvalget i 2023.

Ved valg til Stortinget er Troms og Finnmark i dag egne valgdistrikt, og det ble valgt inn egne representanter fra de to valgdistriktene i 2021. Fylkestinget har i uttalelse til valglovutvalgets arbeid⁴ i sak 88/20 fattet vedtak der det framgår at fylkestinget forutsetter at Troms og Finnmark fremdeles skal være egne valgdistrikter.

Ivaretagelse av valgoppgaver ved oppdeling av fylket:

Fylkesvalgstyret besluttet ved Stortingsvalget 2021 å gjøre kontrolltellingen på en egen opptellingssentral i hvert av de 2 valgdistriktene, Troms valgdistrikt og Finnmark valgdistrikt. Det var også utpekt egne valgansvarlige for hvert av de to valgdistriktene. Begrunnelsen for delte kontrolltelling var blant annet hensyn til kompetanseoverføring, ved at til framtidige valg vil to tellesentraler kunne bidra til å styrke organisasjonen med hensyn til kontinuiteten innenfor valgkompetanse. Videre var det fordeler med hensyn til gjennomføring av telling og kontakt med kommuner. Det vil være enklere å transportere valgmateriell fra flere av de kommunale valgstyrene til fylkesvalgstyret med større nærhet til tellesentralen.

Det vil være gode forutsetninger for å ivareta valgoppgavene i begge valgdistriktene ved en oppdeling av fylkeskommunen.

3.2.12.2 Eierskap

Fylkeskommuner skal ihht kommuneloven § 26-1 minst én gang i valgperioden utarbeide en eierskapsmelding som skal vedtas av fylkestinget selv. Troms og Finnmark fylkeskommune har vedtatt eierskapsmelding i fylkestingets sak 89/20. I orienteringssak 4/21 fikk fylkestinget forelagt en oversikt over selskapene med Troms fylkeskommunes og Finnmark fylkeskommunes eierandeler på sammenslåingstidspunktet. Oversikten viser at det både er selskap der bare en av fylkeskommunene var eier i 2019, og det er selskap der begge de tidligere fylkeskommunene hadde eierandeler.

Fylkestinget vedtok i sak 93/21 i desember 2021 at «Fylkestinget legger til grunn at det fylkene hadde med seg inn i sammenslåingen skal fylkene ha med ut.»

Fordelingen av eierskap i selskaper på de nye fylkeskommunene ved oppdelingen skal på denne bakgrunnen i alle hovedtrekk allerede være avklart, slik at det ligger an til at dette kan håndteres på en god måte.

⁴ NOU 2020:6 – «Frie og hemmelige valg»

	Eierandel Okt. 2021:	Opprinnelig eierskap:
AS: Både Troms og Finnmark pr 31.12.19		
Hålogaland Teater AS	75,0 %	TFK 50,0 % FFK 25,0 %
Nordnorsk filmsenter AS (eierandel pr okt. 20)	66,7 %	TFK 33,3 % FFK 33,3 %
Bompengeselskap Nord AS - Samlet eierandel fra 66,7 % til 50,0 %, jf fylkestingssak 13/20.	50,0 %	TFK 33,3 % FFK 33,3 %
Filmfond Nord AS (eierandel pr okt. 20)	60,0 %	TFK 40,0 % FFK 20,0 %
NordNorsk Reiseliv AS	33,6 %	TFK 16,8 % FFK 16,8 %
Nordnorsk filmkommisjon AS	50,0 %	TFFK fra start
IKS: Både Troms og Finnmark pr 31.12.19		
Barentssekretariatet IKS - Samlet eierandel fra 66,7 % til 50,0 %, jf fylkestinget sak 12/20.	50,0 %	TFK 33,3 % FFK 33,3 %
VIGO IKS	10,5 %	TFK 5,3 % FFK 5,3%
Andre: Både Troms og Finnmark pr 31.12.19		
Innovasjon Norge (særlovselskap)	5,2 %	TFK 2,6% FFK 2,6%
Nord-Norges Europakontor – kommunalt oppgavefellesskap	50,0 %	Begge
NDLA Nasjonal Digital Læringsarena IS	10,0 %	Begge
Tine SA	medlemsandeler	Begge
Nortura SA	medlemsandeler	Begge
AS: Troms pr 31.12.19		
Bredbåndsfylket AS	80,6 %	TFK
Troms Holding AS	65,0 %	TFK
Nordtro AS	49,1 %	TFK
Inko AS	39,2 %	TFK
Blått Kompetansesenter Nord AS	35,0 %	TFK
FilmCamp AS	34,1 %	TFK
Tromsø Veg AS	33,3 %	TFK
Davvi Álbmogiid Guovddás Os / Senter for Nordlige Folk AS	30,0 %	TFK
Ressurs Tromsø AS	28,8 %	TFK
KUPA AS	13,2 %	TFK
Nasjonalt Senter for Nordlandshest/Lyngshest AS	5,7 %	TFK
Norinnova AS	4,5 %	TFK
Studiesenteret Midt-Troms AS	1,6 %	TFK

Tromspotet AS	0,5 %	TFK
NORCE Norwegian Research Centre AS	0,3 %	TFK
IKS: Troms pr 31.12.19		
Interkommunalt Arkiv Troms IKS	33,1 %	TFK
K-sekretariatet IKS	22,5 %	TFK
Komrev Nord IKS	14,8 %	TFK
Halti Kvenkultursenter IKS	10,0 %	TFK
Andre: Troms pr 31.12.19		
Sameiet Fylkeshuset i Troms	60,0 %	TFK
AS: Finnmark pr 31.12.19		
Algenettverk Nord AS	5,0 %	FFK
Hermetikken Kulturnæringshage AS	3,5 %	FFK
IKS: Finnmark pr 31.12.19		
Verdensarvsenteret for bergkunst – Alta museum IKS	50,0 %	FFK
IKA Finnmark IKS	21,6 %	FFK
Andre: Finnmark pr 31.12.19		
Sameiet Nye Finnmarkshallen	45,0 %	FFK

3.2.12.3 Klima og miljø

Det er i nord, og i Arktis, klimaendringene gjør seg gjeldende tidligst og med størst kraft. I ifølge FNs delrapport nummer 6 om klimaendringene så vil endringene bli mer prekære i arktiske strøk. En økning på 1,5 grader i den globale middeltemperaturen vil anslagsvis bety en økning på 3,5-4,5 grader i nord.

Klimaendringene skjer raskt og som samfunn står vi overfor en stor reformprosess. Det institusjonelle rammeverket som er under utvikling, vil berøre de aller fleste sektorer i fylket. Det skaper mange utfordringer, men også store muligheter. FNs klimaarbeid, Green Deal og påfølgende Taksonomi m. flere vil være av stor betydning for fylkeskommunens utviklingsarbeid i årene som kommer. Organisasjonen må ha kunnskap om hvilke konsekvenser det får for samfunnsutviklingen og hvordan krav og retningslinjer kan omsettes til bærekraftige løsninger.

Den politiske plattformen til fylkesrådet i Troms og Finnmark *Et sterkt Nord* har et tydelig klima- og miljø fokus. Blant annet er det føringer fra fylkestinget om at FNs bærekraftsmål skal være førende for fylkeskommunens arbeid. Det skal blant annet gjennomføres innovative offentlige anskaffelser for å oppnå målene og fylkeskommunen skal være en pådriver for lokale klimaplaner.

Oppdelingen i seg selv vurderes til ikke å ha noen konsekvenser for klima og miljø, annet enn reduksjon av reiser som i seg selv er et klimareduserende tiltak.

Eksempler fra arbeid med og effekt av klima og miljøtiltak i TFFK fremgår av tabellen under:

Sektor:	Merknad
Veg	En oppsplittelse vil ikke ha noen negative konsekvenser på miljø og klima. Det er opparbeidet nye kontraktstrategier som har fokus på miljø - disse vil videreføres i ettertid.
Utdanning	Det jobbes nå med en skolebruksplan som omfatter behovet for vedlikehold, ombygginger og nybygg for skolebyggene i Troms og Finnmark. Planen er at denne skal behandles i fylkestinget i mars 2022. Denne planen er bygd opp

	med tanke på at den skal kunne splittes og anvendes i de respektive fylkene etter oppsplittingen. Rehabilitering og/eller nybygg vil kunne være fordelaktig ut fra et miljøperspektiv. Livsløpsfasene for bygg deles gjerne inn i fire; produksjonsfase, byggefase, bruksfase og avhending. Hver av fasene har sine miljøpåvirkninger. Tiltak som følger av skolebruksplanen vil kunne være av betydning for fylkeskommunens bidrag til å oppnå flere av FN` bærekraftmål.
Kulturarv	I fylkeskommunens kulturarvarbeid skal det legges til grunn at en samordnet arealplanlegging, fortetting, energieffektivisering og gjenbruk av eksisterende bygningsmasse skal bidra til å redusere klimagassutslippene og at kulturmiljø ivaretas.
Friluftsområdet	Det skal fortsatt være fokus på at tilrettelegging av infrastruktur for friluftsliv i nærmiljøet skjer på en naturvennlig måte
Vannforvaltning	Vannforvaltningsplanen er et oversiktsdokument på regionalt nivå og beskriver hvilke miljømessige utfordringer som foreligger, hvilken miljøtilstand vannforekomstene er i, hvilke 4 miljømål de har, hvordan miljømålene kan oppnås og innen hvilke tidsfrister. Planen viser hvordan vannmiljøet og vannressursene i vannregionen skal forvaltes i et langsiktig perspektiv.
Samordnet arealplanlegging	I fylkeskommunens arbeid med plansaker skal en samordnet arealplanlegging legges til grunn for en bærekraftig og klimavennlig by- og stedsutvikling.

3.3 Erfaringer fra TFFK

Sammenslåing av Troms og Finnmark fylkeskommuner til en felles organisasjon medførte størst omstilling for sentraladministrasjonene i fylkeskommunen. En oppdeling vil også berøre sentraladministrasjonen mest. Tannklinikker og de videregående skolene er i mindre grad berørt av sammenslåing og fremtidig oppdeling, men også disse har opplevd større avstand til det politiske nivå. Dette er med på å svekke de folkevalgtes oversikt over det som rører seg på viktige samfunnsområder.

Dagens sentraladministrasjon har leder på en lokasjon (Tromsø eller Vadsø) og assisterende på den andre. I all hovedsak er det tilsvarende fagkompetanse på begge steder uten funksjonsfordelinger. Det er altså ikke slik at Finnmark eller Troms vil mangle fagkompetanse, utover noen få begrensede stillinger (som er omtalt i utredningen).

Troms og Finnmark fylkeskommunes sentraladministrasjon har ansatte ved flere lokasjoner og disse lokasjonene er spredt ut i hele fylket – fra Harstad i sør til Vadsø i nord-øst. De ansatte samarbeider i stor grad digitalt med de fordeler og ulemper dette medfører. Organisasjonen er større enn den var i hhv. Troms og Finnmark, og i medarbeiderundersøkelsen rapporterer ansatte at de opplever lange beslutningslinjer og at de i mindre grad opplever at de får relevant informasjon fra andre avdelinger/enheter.

Erfaringene fra særlig tidligere Finnmark fylkeskommune, er at de fleste ansatte i sentraladministrasjonen ivaretok flere funksjoner, som igjen ga stor generalistkompetanse i fylkeskommunens administrasjon. I tillegg viser erfaringer at en mindre og mer samlet administrasjon

gir bedre informasjonsflyt på tvers av sektorer slik at organisasjonen «drar i samme retning». Det tilrettelegger også for en tverrfaglighet som er en betydelig styrke i det utadrettede arbeidet mot kommunene og andre.

Ved en oppdeling av fylket vil de ansatte kunne forholde seg til færre personer og i hovedsak til medarbeidere som jobber samme sted som de selv. Det er grunn til å anta at en ny organisasjon vil bli mer oversiktlig og forhåpentligvis legge bedre til rette for samarbeidet mellom avdelinger/enheter. Det bør også legges til at det har vært ulike holdninger til sammenslåingen til stede i befolkningen, og på politisk nivå, som trolig også har bidratt til den friksjonen på det administrative området som preger både fag- og arbeidsmiljø.

Fylkeskommunen har et omfattende samarbeid med kommunene innenfor ulike fagområder, som inkluderer veiledning, rådgivning, virkemiddelbruk og utviklingsarbeid. Arbeidet retter seg mot alle 39 kommunene som er fordelt over et stort geografisk område. Det har i mange sammenhenger medført at ansatte i de to tidligere fylkeskommunene har hatt dialog og samarbeid med kommunene i sine tidligere fylker.

Erfaringene fra Troms og Finnmark fylkeskommune er at den politiske avstanden, sammen med den rent geografiske avstanden mellom administrasjonsstedene Tromsø og Vadsø, har gitt oss store utfordringer med kommunikasjon/forankring på tvers av fag, sektorer og geografi. Dette, med tilhørende lange beslutningslinjer, har gitt oss mindre slagkraft i utviklingsarbeidet og i dialogen med kommuner og øvrige kompetansemiljø.

De ansatte i Troms og Finnmark fylkeskommune har etter sammenslåingen levd med fylkesrådets løfte om deling av fylket. For å beholde kompetanse, for arbeidsmiljøet og arbeidsresultater, er det viktig å gjennomføre det som er lovet slik at de ansatte kan oppleve forutsigbarhet.

3.4 Utfordringer og muligheter i nord

3.4.1 Utfordringer i nord

Regional planstrategi, Se nord, for Troms og Finnmark ble vedtatt av fylkestinget 16. juni 2021.

Kunnskapsgrunnlaget peker på tre viktige sammenhenger som er viktig for den regionale utviklingen;

- Senterstruktur og kommunikasjon
- Bolyst og levekår
- Kompetanse, verdiskaping og naturressurser

En viktig forutsetning for samfunnsutviklingen i fylket er fraflyttingstendensene og den skjeve kjønns- og alderssammensetningen i kommunene. Flyttemønstrene viser at folk velger seg byer og tettsteder framfor spredtbygde områder og sør framfor nord. Kvinner flytter i større grad enn menn, og unge flytter i større grad enn gamle. Dette øker forsørgerbyrden, svekker kommuneøkonomien, tilgjengelighet av tjenester, individuelle valgmuligheter, svekker utvikling og lønnsomhet og mulighetene for kollektive og bærekraftige løsninger.

Troms og Finnmark har en sårbar infrastruktur. Enkelthendelser som ras, uvær eller flom kan få store konsekvenser for folks hverdagsliv, for næringer eller samarbeid, og flere kommunesentre er uten omkjøringsmuligheter via vei. Bosetting, persontrafikk, beredskap og næringstransport rammes lett av ulike hendelser som påvirker regularitet, kapasitet eller forutsigbarhet. Byer og større tettsteder har befolkningstall som muliggjør god økonomi og bærekraft ved kollektive løsninger, mens utbygging av

infrastruktur og kollektive løsninger i spredtbygde områder krever store investeringer i forhold til befolkningstall og det eksisterende næringslivet.

Næringslivet i fylket speiler fylkes mangfoldige naturresurser. Fylket er preget av lav arbeidsledighet, noe som resulterer i et stramt arbeidsmarked. Til tross for at en økende andel gjennomfører videregående utdanning og det stadig er flere som velger høyere utdanning, står ikke kompetansebehovet i næringene i forhold til den tilgjengelige arbeidskraften i befolkningen. Oversikter og erfaringer viser at det i næringslivet er manglende samsvar mellom ønsket og tilgjengelig kompetanse og at de ofte ansetter folk med lavere kompetanse enn det som er behovet. Kompetansemangelen kan påvirke evnen til innovasjon, omstillingsevne eller næringsutvikling, og vil for eksempel kunne bremse utviklingen i å gå fra å være en råvareleverandør til å øke bearbeidingsgraden på råvarer. Usikkerheten rundt tilgang til kompetent arbeidskraft kan påvirke investeringsvilligheten og tilgangen til risikovillig kapital og dermed bidra ytterligere til å svekke innovasjonshastighet og omstillingsevne

Fylkets lange kyst der mye bosetting og næringsliv er etablert, er geografisk tilrettelagt for bærekraftig transport til havs, men dagens situasjon preges av dårlige havneforhold samt uforutsigbarhet, eller usikker regularitet, for ferger, hurtigbåter og godstrafikk. Mye godstrafikk går i dag på veiene i fylket. Spesielt gjelder dette for sjømat som i dag i stor grad fraktes på veinettet. Klimaendringer vil føre til hyppigere naturhendelser i de neste årene og infrastrukturen vil bli ytterligere utsatt og sårbar.

Generelt har næringslivet, kommunene og andre sentrale aktører for lite fokus og noen ganger for lite kunnskap om klimarisiko. Klimaendringer som høyere havtemperatur, mer vær, ras, havstigning vil påvirke oss i årene som kommer og spesielt de naturbaserte næringene og reiselivet vil møte omstillingsbehov. Kravene i Parisavtalen (2015) krever kutt i klimagassutslipp, med 50-55% frem mot 2030. Uforutsigbarhet, enten det skyldes dårlige veier, avlyste fergeavganger, ras eller strømbrydd, skaper utrygghet både for folk og næringsliv. Utrygghet svekker bolyst og vilje til å satse fremtid og kapital.

Det er store sosiale forskjeller i dødelighet i Norge. Personer med høyere inntekt, utdanning og posisjon i arbeidslivet har gjennomgående lavest dødelighet. Også innad i fylket er det forskjeller med hensyn til levealder, som også ligger under landsgjennomsnittet⁵. Utdanning er en viktig faktor for helsetilstand og livskvalitet, det samme er tilgjengelighet til helsetilbud, kulturelle tilbud, og deltakelse i samfunns- og arbeidsliv.

3.4.2 Muligheter i nord

Nordområdene har vært et satsningsområde gjennom flere år, og den sittende regjeringen har i Hurdalsplattformen slått fast følgende:

Nordområdene er Norges viktigste strategiske satsingsområde. Regjeringen vil jobbe for en ny giv i nordområdepolitikken med vekt på godt og konkret samarbeid med andre land og særlig fokus på økt aktivitet på land i Norge. Regjeringen vil fornye og forsterke innsatsen og har store ambisjoner for utviklingen i nord. Den nye nordområdepolitikken har som mål å snu den negative befolkningsutviklingen, utnytte de lokale verdiene til å skape vekst, gjøre nordområdene til sentrum for grønn omstilling, ha større ringvirkninger og fremme nye initiativ for samarbeid med våre naboer.

⁵ Forventet levealder blant menn og kvinner i landet og fylkene, i perioden 1990-2015 viste at en kvinne i Troms levde i gjennomsnitt like lenge som kvinner i resten av landet ca 83 år (økt til 85 år 2020), kvinner i Finnmark levde i gjennomsnitt 82 år i perioden. Menn i Troms levde i gjennomsnitt ½ år kortere enn gjennomsnittet i Norge som var på ca 79 år (økt til 81,5 år i 2020). Menn i Finnmark levde i gjennomsnitt kun til de var 76 ½ år

Troms og Finnmark fylkeskommunene har en sentral rolle når det kommer til utviklingen av nordområdene, både i form av å være tjenesteleverandør, samfunnsplanlegger, virkemiddelforvalter og politisk premissleverandør. Et godt og konkret samarbeid med andre land i nordområdene og Arktis forutsetter at fylkeskommunene har de beste forutsetninger for å inneha en sentral rolle i de etablerte internasjonale samarbeidsstrukturene og besitter en regional verktøykasse som gjør det mulig å støtte opp om folk-til-folk samarbeidet og det øvrige samarbeidet på Nordkalotten.

I følge Hurdalsplattformen er nordområdene ikke bare Norges strategisk viktigste interesseområde, men også regjeringens viktigste fredsprosjekt. Bosetting i nord er en av grunnsteinene for en stabil sikkerhetspolitisk situasjon i nordområdene. Kombinasjonen av en stabil og forutsigbar offentlige sektor, overføringer av statlige oppgaver fra de store byene og ut i distriktene og tilrettelegging/vekst i private næringer er naturlige premisser for bosetting og ikke minst positiv utvikling i nord.

I forlengelse av dette, så er folk-til-folk samarbeidet og de nære relasjonene over grensene i nord et helt sentralt fundament for stabiliteten og den sikkerhetspolitiske situasjonen. Styrkingen av folk-til-folk samarbeidet og nære politiske relasjoner på tvers av grensene bidrar til åpenhet og tillit. Dette er ikke minst viktig i en tid der koronapandemien har ført til stengte grenser og der en mer polarisert samfunnsutvikling truer demokrati og stabilitet, ikke bare i nordområdene, men også globalt.

3.4.3 Konklusjon

Utfordringer og muligheter i nord gjør seg gjeldende i ulik grad i ulike deler av Troms og Finnmark. Det store geografiske området, som den sammenslåtte fylkeskommunen dekker, medfører store forskjeller innad i fylket som kan knyttes til alt fra natur, klimarisiko, næringssammensetning, kultur, demografi og befolkningskonsentrasjoner, tilgang til tjenester, innbyggernes kulturelle og språklige bakgrunn, og ikke minst forståelse av egen identitet. Det er også ulikheter i utdanningsnivå og sosioøkonomiske forhold i det sammenslåtte fylket.

Gitt de store forskjellene innad i Troms og Finnmark med til dels ulike forutsetninger for vekst og verdiskaping, kan en delt fylkeskommune ha en sterkere kraft når de to fylkeskommunene kan operere ut fra sine genuine særtrekk.

De to fylkeskommunene Troms og Finnmark vil også kunne ha en sterkere posisjon med tanke på kunnskapsbygging og kunnskapsformidling om forholdene i nord, både nasjonalt og internasjonalt.

3.5 Samfunnsutviklerrollen

Norsk institutt for by- og regionforskning (NIBR) har i NIBR-rapport 2015:17 (Hofstad og Hanssen 2015) på oppdrag fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD) sett nærmere på hva en regional samfunnsutviklerrolle innebærer og hva som må til for å videreutvikle denne. I rapporten som legger vekt på hvordan rollen kan utvikles gjennom partnerskapsbasert regional utvikling og planlegging, defineres den regionale samfunnsutviklerrollen ut fra følgende tre hoveddimensjoner:

1. Gi strategisk retning til den regionale samfunnsutviklingen.
2. Mobilisere privat sektor, kulturliv og lokalsamfunn.
3. Samordne, koordinere offentlig innsats og virkemiddelbruk.

Dimensjonene dannet grunnlag for daværende regjeringens behandling av regionreformen og det som senere skulle bli den nye inndelingen for de folkevalgte regionene, jf. Meld.St 22. *Nye folkevalgte regioner – rolle, struktur og oppgaver*.

Å gi strategisk retning til samfunnsutviklingen handler om å fastsette felles mål for en helhetlig og ønsket regional utvikling. Det handler også om å prioritere noe og å nedprioritere noe annet. Dette krever avveining mellom kryssende interesser og hensyn, og god forankring. Det innebærer evne til å mobilisere ressurser og kunnskap fra bedrifter, innbyggere og organiserte interesser innenfor arbeidsliv, kultur og sivilsamfunn. Mobilisering krever gode møteplasser, nettverk og partnerskap der de relevante aktørene samles med sine virkemidler, ressurser og nye ideer. Å samordne og koordinere offentlig innsats og virkemiddelbruk handler om å vise sammenhengen mellom sektorinnsatsene på en tydeligere måte – for å bidra til avveining mellom ulike mål og til et samarbeid der både regionale mål og sektorpolitiske mål kan oppnås.

3.5.1 Samfunnsutviklerrollen og regionstørrelse

Når man skal se nærmere på den regionale samfunnsutviklerrollen knyttet til oppdeling av en større fylkeskommune til to mindre fylkeskommuner, kan det være på sin plass å se nærmere på hvilke argumenter, for og imot, som ble fremhevet i forbindelse med sammenslåingene. I 2016 kom enda en NIBR-rapport (2016:6) utarbeidet av Hanssen og Hofstad, men denne gangen på oppdrag fra KS. Rapporten ser nærmere på implikasjoner av større regioner for den regionale samfunnsutviklerrollen. Rapporten mener å finne at større regioner vil kunne styrke både det regionale nivåets evne til å gi strategisk retning (første dimensjon) og samordning (tredje dimensjon). Imidlertid finner man også at regionforstørring (geografisk) i betydelig grad vil kunne komplisere arbeidet med mobilisering av kommuner, næringsliv, kulturliv og sivilsamfunn (andre dimensjon). Forankringsarbeidet vil derfor kreve mer, og dette gjelder også forankringen som trengs for å utforme en strategisk retning som alle aktører har et eierforhold til. Skal man lykkes med utøvelsen av samfunnsutviklerrollen må derfor alle tre dimensjoner utøves parallelt, ettersom de forsterker hverandre gjensidig.

Erfaringer etter to år som sammenslått fylkeskommune kan tyde på at samarbeidet med regional stat så langt har fungert godt, mens samarbeidet med blant annet kommuner derimot har vært mer krevende. Dette kan synes å støtte funnene i NIBR-rapporten om at forankringsarbeidet knyttet til mobilisering vil bli mer krevende ved en regionforstørring (geografisk), samtidig som utfordringene knyttet til samordningsdimensjonen ikke synes å være like utfordrende. På kun to år skal det dessuten

mye til for at den partnerskapsbaserte regionale utviklingen og planleggingen har oppnådd det potensialet som man så for seg i NIBR-rapporten.

Samtidig kan det være utfordrende for regionalt folkevalgt nivå at man ikke har noen form for instruksjonsmyndighet over de offentlige myndigheter som man skal samarbeide med. Det er også vanskelig å forutsette mobilisering av aktører fra næringsliv, kulturliv, frivilligheten og sivilsamfunnet for øvrig, når staten samtidig kuttet kraftig i bevilgningene til distrikts- og regionalpolitiske formål som fylkene tidligere hadde hånd om og samtidig som staten opprettholdt en stram sektorstyring av regional stat. En samordningsrolle uten reelle virkemidler og myndighet har vist seg vanskelig i praksis.

3.5.2 Utfordringer

NIBR-rapporten finner både utfordringer og muligheter knyttet til utøvelsen av samfunnsutviklerrollen i en større region. Blant annet viser man i rapporten til resultatene i en studie av det svenske regionforsøket knyttet til Norrland (Nord-Sverige) som en sammenslått folkevalgt region. Blant argumentene mot en slik region er at den geografiske utstrekningen blir for stor. Et annet argument er at en vil oppleve intern konkurranse om utviklingsmidlene og at det vil være store spenninger innad i regionen. I tillegg er man opptatt av at en storregion ikke vil ha en felles identitet eller kultur. En større region krever derfor et solid stykke forankringsarbeid som vil kreve av både tid og ressurser for at man skal kunne lykkes, dersom dette i det hele tatt lar seg gjøre i alle sammenhenger.

Den svenske regionen Norrland må kunne sies å kjennetegnes av geografiske og demografiske forhold som er mye likt Troms og Finnmark, med forholdsvis lavt folketall og store geografiske avstander. Forankringsarbeidet og utøvelsen samfunnsutviklerrollen må på bakgrunn av dette antas å være mer krevende i Troms og Finnmark, hvor de geografiske avstandene er større, enn de er ellers i landet. Arbeidet retter seg mot alle de 39 kommunene. Befolkningen er heller ikke jevnt fordelt innad i fylket, men har en klar overvekt av befolkningen bosatt vest (Troms) i fylket. Dette bidrar til en mer heterogen region, som igjen gjør utøvelsen av samfunnsutviklerrollen mer utfordrende (jf. også beskrivelse i kapittel 3.4.)

Avstanden mellom administrasjonsstedene i Troms og i Finnmark bidrar også til å gjøre denne utøvelsen mer krevende. Med store geografiske avstander mellom fylkeskommunens forvaltning og kompetanse og de lokale, til dels svært ulike lokale utfordringene, men også mulighetene, svekkes målrettingen av innsats. Det blir dermed mer utfordrende å få til effektive tiltak for næringsutvikling, kompetanseutvikling og innovasjon.

3.5.3 Forutsetninger

Samtidig peker man i den samme NIBR-rapporten på flere forutsetninger som må innfris dersom man skal lykkes med samfunnsutviklingen i større regioner. Flere av forutsetningene vil være krevende å innfri, og enkelte forutsetninger er det ikke engang opp til fylkeskommunen selv (i hvert fall ikke alene) å oppfylle. For det første tar man i rapporten nærmest for gitt at en overgang til større regioner nødvendigvis også må innebære en betydelig desentralisering av virkemidler, oppgaveansvar og myndighet fra staten til regionalt folkevalgt nivå. For eksempel, så ble det aller meste av virkemidler, oppgaver og myndighet som ekspertutvalgets rapport (2018) foreslo å overføre, værende igjen sentralt. Der utredninger forut for stortingsmeldingen så for seg overføring av relativt store oppgaver

til regionene, var den faktiske oppgaveoverføringen heller begrenset, med unntak for samferdsel (vei). En rekke oppgaver som i meldingen skulle vurderes overført, har det senere ikke blitt noe av. Det er også oppgaver som ble besluttet overført, som senere er kansellert fra statens side. En av de grunnleggende forutsetningene for større sammenslåtte fylker har dermed uteblitt.

En annen forutsetning er å bedre se ulike politikkområder i sammenheng og handle deretter. En av de viktigste utfordringene som rapporten peker på er derfor å koble ulike politikkområder bedre sammen, for å få en helhetlig satsing og få ut utviklingspotensialet i regionene. Dette krever imidlertid regionalt helhetsperspektiv hos både politikere og administrasjon, samt politisk vilje til å gi politisk retning og ta tøffe prioriteringer. Erfaringer knyttet til utfordringer med hensyn til kommunikasjon på tvers av fag, sektorer og geografi, jf kap. 3.3, har vist at arbeidet mot dette har vært krevende i TFFK. Denne typen forutsetninger påvirker også dialogen med samarbeidspartnere.

En hensiktsmessig organisering av det to nye fylkeskommunene i etterkant av deling kan bidra til en tydeligere rolle for fylkeskommunen som samfunnsutvikler. Et større fokus på tverrfaglighet internt i de nye organisasjonene vil bidra til en betydelig styrke i det utadrettede arbeidet mot kommunene og andre.

En tredje forutsetning for bedre å lykkes i større regioner er å ta innover seg at utøvelsen av den regionale samfunnsutviklerrollen nødvendigvis må være regionspesifikk. Det vil si at den må utøves ulikt i ulike regioner, og at den derfor krever en finstemthet og fingerspissfølelse for de spesifikke regionale forholdene når rollen utøves. Forskjellene har sitt opphav blant annet i næringsstruktur, sentralitet, kommunesammensetning, transport- og kommunikasjonsmuligheter, befolkningsstørrelse, demografi, kultur og identitet. Hva som er en optimal inndeling betinges derfor av hvilke mål og prioriteringer man legger til grunn samfunnsutviklingen:

“Hva som er en funksjonell regioninndeling vil derfor variere avhengig av hva som er viktigste motivasjon for sammenslåingen. Dermed vil grunnlaget for å angi strategisk retning, mobilisere og samordne være forskjellig fra region til region. I de mest homogene regionene vil det være enklere å lage felles strategier for hele regionen enn i mer heterogene regioner”.
(NIBR-rapport 2016:6).

Funksjonalitet med utgangspunkt i større grad av sammenfall mellom bo- og arbeidsmarkedsregioner, areal- og transportplanlegging og fylkesinndeling, var nok basert på reelle utfordringer i mer folkerike områder med geografisk mye mindre enheter. Den valgte fylkesinndelingen i nord løste ingen utfordringer på dette området. Fylkesgrensen mellom Troms og Finnmark var allerede en funksjonell grense. I sør kunne en ny inndeling ha hatt en større betydning, men her ble den gamle grensen beholdt, med unntak for kommunesammenslåing mellom Skånland og Tjeldsund.

Forutsetningen for en regionspesifikk utøvelse av samfunnsutviklerrollen kan derfor ikke sies å være innfridd med en større fylkeskommune. Den forrige regjeringen valgte dessuten å fokusere nærmest utelukkende på størrelse og funksjonalitet ved sammenslåing, men undervurderte betydningen av innbyggernes identitet og tilhørighet til eget fylke. Den regionale politiske viljen og motivasjonen for et sammenslått Troms og Finnmark fylkeskommune har hele tiden vært i et klart mindretall, både blant fylkets politikere og befolkningen. Derfor anses sammenslåingen å være påført Troms og Finnmark ved tvang, og liten grad utfra egne regionspesifikke motiv.

En fjerde forutsetning for å bedre kunne ivareta samfunnsutviklerrollen i større regioner er nødvendigheten av sub-regionalt arbeid. Med større geografiske enheter vil det være nødvendig å videreutvikle planlegging og samarbeid på subregionalt nivå:

“Slike subregionale enheter med felles bo-, arbeids- og/eller næringssammensetning er mer hensiktsmessige enheter for utvikling av arealstrategier og –planer. Forskjellige geografiske områder i fylket har ulike utfordringer og vil derfor ha behov for ulike bestemmelser og retningslinjer når arealene skal utvikles”. (NIBR-rapport 2016:6)

Subregioner er spesielt hensiktsmessige enheter når man skal mobilisere relevante aktører. Mye kan også tyde på at man har en vei å gå når det gjelder det sub-regionale forankringsarbeidet. Troms og Finnmark har mange enkeltkommuner som er egne bo- og arbeidsmarkedsregioner. Bo- og arbeidsmarkedsregioner i fylket, som skal gi grunnlag for dynamikk og utviklingskraft som ligger til grunn for sammenslåingen, er likevel en utfordring. Erfaring har vist at regionale og lokale nettverk og partnerskap ofte ikke er organisert/ fungerer på dette nivået. Plan- og strategiarbeid blir dermed løftet til et nivå som i liten grad er gjenkjennbare i forhold til lokale og regionale utfordringer. Utvikling av regionale planer og strategier for samfunnsutvikling i de to nye fylkene vil kunne bidra til å bedre regional og lokal forankring. Med to nye fylker vil forankringsarbeidet bli enklere: Det vil bli lettere å mobilisere og samordne innsats fra kommuner, næringsliv, kulturliv, frivillighet og sivilsamfunn.

3.5.4 Offentlig samordning

I NIBR-rapporten fra 2016 argumenteres det for at større regioner vil kunne bedre sikre helhetlig samfunnsutvikling, bærekraftig vekstkraft og innovasjon. Det argumenteres for at en mer gjennomgripende helhetstenkning innebærer å se på tvers av geografiske grenser, politisk/administrative forvaltningsnivåer, å se sektorområder i sammenheng og tenke langsiktig over tid.

Hensikten med innføringen av de nye regionene, eller fylkeskommunene, var regioner som var mer funksjonelle og som kunne ta større ansvar for den samlede samfunnsutviklingen i egen region. Som en del av helhetstenkingen rundt samfunnsutviklingen var det også sentralt å få til en større grad av sammenfall mellom inndelingen av det regionale folkevalgte nivå og inndelingen av regional stat.

Samarbeidet med Sametinget, Statsforvalteren og andre regionale statsetater er betydelig innenfor flere fagområder, og vil fortsette med fagfolk og politikere fra to fylkeskommuner. Dette vil framover kunne medføre tilpasninger i organisering og/eller i arbeidsform for statsetatene, selv om også de i dag i stor grad er organisert med tilstedeværende administrasjon flere steder i fylket, særlig i Tromsø og Vadsø.

3.5.5 Konklusjon – Samfunnsutviklerrollen

Etter to år som sammenslått fylkeskommune er det nok heller sannsynlig at implikasjonene av en større region for den regionale samfunnsutviklerrollen, samlet sett har vært mer negative enn positive. Til dette har nok tiden til forankringsarbeidet vært for knapp, og mange av de forutsetningene som NIBR blant annet påpekte i sin rapport (2016:6), er så langt heller ikke innfridd. Man har hverken rukket eller lykkes med å innfri forutsetningene på en tilfredsstillende måte. Det kan også stilles spørsmål knyttet til om disse forutsetningene er realistiske å innfri i en region med en geografisk og demografisk sammensetning som den for Troms og Finnmark. Det må også antas at en oppdeling til to mindre

fylkeskommuner igjen, vil kunne skje uten betydelige implikasjoner for utøvelsen av samfunnsutviklerrollen, enn tilfellet ville vært dersom disse forutsetningene allerede var innfridd. En oppdeling fra en stor fylkeskommune til to mindre anses derfor ikke å gi noen umiddelbare implikasjoner på utøvelsen av samfunnsutviklerrollen i verken Troms eller Finnmark fylkeskommuner. Det bør være fullt mulig å utøve denne rollen på en utmerket måte hver for seg, om enn ikke nødvendigvis på samme måte som før.

3.6 Forutsetninger for nye oppgaver i oppdelte fylkeskommuner

Hurdalsplattformen varsler styrking av distriktpolitikken og fylkeskommunen gjennom desentralisering av oppgaver. Konkret vurderer regjeringen overføring av statsforvalternes oppgaver som ikke omhandler tilsyn, kontroll eller klage. Det fremgår videre at:

Fylkeskommunen har ansvar for mange viktige tjenester for folk og lokalsamfunn, som blant annet videregående skoler, fylkesveier, kultur, kollektivtransport, tannhelse, skoleskyss og transport av funksjonshemmede. I tillegg har fylket ansvar for utviklingen i regionen gjennom blant annet overordnet planarbeid, næringsutvikling og miljøoppgaver. Et velfungerende folkestyre på regionalt nivå er viktig, og regjeringen ønsker å styrke fylkeskommunen som samfunnsutvikler.

Regjeringen har videre listet følgende tiltak som er relevant for fylkeskommunens rolle som samfunnsutvikler, herunder sikre samspillet mellom forvaltningsnivåene, som er relevant:

- Gjennomgå og styrke virkemiddelapparatet og fylkeskommunenes rolle i distrikts- og regionalpolitikken.
- Styrke utdanningstilbud og etter- og videreutdanning i distriktene.
- Utvikle regionvekstavtaler mellom staten, kommuner og regioner, som skal sikre utvikling og vekst i hele landet og langsiktige rammer for næringsliv, transport, bosetting, utdanning og velferd.

Troms og Finnmark fylkeskommune har derfor stor forventning til regjeringens distriktpolitikk og den annonserte gjennomgangen dagens distriktpolitiske virkemiddelapparat.

Det forventes videre at intensjonene i Meld. St. 6 (2018-2019) følges opp. Konkret;

- Midlene i program for folkehelsearbeid som i dag forvaltes av Helsedirektoratet innlemmes i rammetilskuddet til fylkeskommunene etter programperioden som løper til og med 2027. Både Troms og Finnmark er beredt til å forvalte disse midlene etter endt programperiode.
- Det forventes videre at deler av tilskuddsordninger til formål som inngår i ev. nye bevaringsprogrammer kan overføres etter inneværende programperiode som løp til 1.1.2020. Det er under utredning på hvilken måte disse skal videreføres. Fylkeskommunen deltar i Riksantikvarens arbeid med bevaringsstrategiene innenfor bergkunst og automatisk fredete kulturminner og satsingen på å kartlegge jødiske kulturminner.

Generelt vil tiltak som styrker fylkeskommunens nærings- og kompetansepolitiske rolle, både i forhold til rammeverk og mobiliseringskraft være velkommen. Gjennomgang av virkemiddelapparatet ser fylkeskommunen på som et viktig arbeid i dette.

Fylkeskommunene trenger styrking av sin rolle og funksjon som samfunnsutvikler, politisk aktør og tjenesteleverandør. Fylkeskommunene må gis rammebetingelser og myndighet som gjør det mulig å fylle rollen på en kraftfull måte.

Det er i utredningen redegjort for at en oppsplitting ikke vil gi dårligere tjenester i verken Finnmark eller Troms med de oppgavene som fylkeskommunen har i dag. Utredningen viser at det er gode forutsetninger for å ha kapasitet og kompetanse til å ivareta både nåværende og fremtidige oppgavefunksjoner i begge de to nye fylkene forutsatt at de er fullfinansiert. Dette er erfart både i oppgavereformen i 2010 og i 2020.

Økonomien i oppgaveoverføringer er mer avgjørende enn størrelsen på fylkeskommunen oppgavene overføres til. En svakt finansiert oppgave overført til en stor fylkeskommune vil mislykkes i større grad enn en godt finansiert oppgave overført til en liten fylkeskommune.

4 Demokrati og nærhet

4.1 Innbyggernes vilje

Det er i utredningens kapittel 1 redegjort for bakgrunnen til sammenslåingen, og vedtak som ble fattet i fylkestinget i Finnmark og fylkestinget i Troms før Stortingets vedtak om endringer i inndelingen av regionalt folkevalgt nivå i 2017. Fylkestinget i Finnmark var tydelig på at de ønsket at Finnmark skulle bestå som eget fylke, og fylkestinget i Troms var tydelig på at sammenslåing av fylker måtte skje på bakgrunn av frivillighet, ut fra vedtak fattet i de respektive fylkestingene.

Fylkestinget i Finnmark vedtok i sak 9/18 å gjennomføre en folkeavstemming i Finnmark om sammenslåing av Finnmark og Troms fylker. Folkeavstemmingen ble gjennomført som en kombinasjon av elektronisk og fysisk avstemming, med mulighet for å stemme elektronisk i uka fram til valgdagen 14. mai 2018.

Spørsmålet som ble stilt til velgerne var formulert som følger: «Ønsker du at Finnmark fylke skal slås sammen med Troms fylke». Til dette kunne velgerne krysse av for om de stemte ja, nei eller blankt. Det var avgitt 34.860 stemmer av 59.625 stemmeberettigete, noe som ga en frammøteprosent på 58,5 %. Av de som hadde avgitt stemme, stemte 87,0 % nei, 12,3 % ja og det var 0,7 % blanke stemmer.

Det var et klart flertall som stemte nei i alle kommunene i Finnmark ved denne folkeavstemmingen. Det var likevel også noe variasjon mellom kommunene med hensyn til prosentandeler overvekt mot sammenslåing. I noen Finnmarkskommuner nær fylkesgrensa har debatten om framtidig fylkestilhørighet blitt aktualisert etter at fylkestinget vedtok å søke om oppdeling. Kommunestyret i Alta vedtok i november 21 (sak 81/21) at det skal gjennomføres en folkestemming i Alta om fylkestilhørighet, som det tas sikte på at skal være gjennomført 1. halvår 2022.

Fylkessammenslåingen har også vært et framtrедende tema i Troms og Finnmark både før Fylkestingsvalget i 2019⁶ og Stortingsvalget 2021⁷. Ved begge valgene ga valgresultatet et flertall for partier med standpunkt for å gjenopprette de to fylkeskommunene.

Forutsatt vedtak om deling i Stortinget vil det bli separate valgdistrikt ved fylkestingsvalget i 2023.

⁶ Frammøteprosent ved fylkestingsvalget 2019 Troms og Finnmark valgdistrikt: 57,7 %.

⁷ Frammøteprosent ved Stortingsvalget 2021: Finnmark valgdistrikt: 72,0 %, Troms valgdistrikt: 74,9 %.

Fylkestinget har i uttalelse til valglovutvalgets arbeid⁸ i sak 88/20 fattet vedtak der det framgår at fylkestinget forutsetter at Troms og Finnmark fremdeles skal være egne valgdistrikter ved stortingsvalg.

Fylkestinget argumenterte for en valgmodell som beholder arealfaktoren og som sikrer distriktenes representasjon. I vedtaket uttalte fylkestinget blant annet at: «De politiske og økonomiske maktsentra, tunge nasjonale institusjoner og majoriteten av media er lokalisert langt unna distriktene, og dette gjør at distriktenes utfordringer og utviklingsmuligheter har en lengre veg til å nå fram på en nasjonal dagsorden. Det er derfor særlig viktig at mandatfordelingen sikrer distriktene en tilstrekkelig representasjon slik at hele landet har en god nok mulighet til å fremme egne behov og påvirke egne rammebetingelser.»

Det legges til grunn at det foreligger dokumentasjon på innbyggernes vilje til oppdeling av fylkeskommunen gjennom et klart resultat i folkeavstemmingen i Finnmark og gjennom at politiske partier som på forhånd hadde klare standpunkter ble gitt tillitt av innbyggerne i Troms og Finnmark ved fylkestingsvalget 2019 og Stortingsvalget 2021. Fylkestinget har videre tydelig gitt uttrykk for at det fortsatt bør være egne valgkretser ved stortingsvalg for Troms og Finnmark.

4.2 Fylkespolitikernes kontakt med fylket

Som det framgår av utredningens kapittel 2 dekker TFFK et stort areal med betydelige reiseavstander. I seg selv legger dette føringer for politikernes mulighet for å sette seg inn i lokale utfordringer rundt omkring gjennom egne besøk og observasjoner, slik at informasjonstilfanget i flere saker vil måtte basere seg på andre kilder. Dette vil ikke nødvendigvis være problematisk i den enkelte sak, som oftest vil det å ha kjennskap til lokale forhold anses som verdifullt når politiske beslutninger skal fattes.

Sett fra innbyggernes side vil det oppfattes som mer legitimt at beslutninger fattes av politikere som de vet har kunnskap om lokale forhold, som de har hatt god mulighet til å være i dialog med og som det betrakter som representanter for dem selv.

I den politiske debatten og i mediedebatten før og etter fylkessammenslåingen, og da særlig med ytringer fra debatten i Finnmark, har det blitt uttrykt skepsis mot at politikere utenfor eget fylke skal fatte beslutninger som angår eget område. Det har vært stemmer både for og imot sammenslåing, med ulike argumenter på både pluss og minussiden, men fra mange av det flertallet som er mot sammenslåingen er inntrykket at opplevelsen av selvråderett har vært et av de mest sentrale argument. Det er derfor grunnlag til å anta at beslutninger fattet i et oppdelt fylke av mange, men ikke av alle, vil bli oppfattet som mer legitime enn beslutninger fattet i et sammenslått fylke.

Det kan her også være interessant å vise til funn i forskningen med hensyn til hvordan innbyggernes tillit til sentrale myndigheter påvirkes av prosesser knyttet til sammenslåing av fylker. Stein, Broderstad og Bjørnå har sett på sammenslåinger av fylker i Norge, herunder også sammenslåingen av Troms og Finnmark, der tilliten til sentrale politikere i sterkere grad enn i andre fylker er negativt påvirket, og konkluderer blant annet som følger:

«Our study suggests that territorial reforms may have negative consequences for trust in central government politicians. In the current study, the negative consequences of territorial reforms for political trust are linked to organised mobilisation on the grounds of political-territorial collective

⁸ NOU 2020:6 – «Frie og hemmelige valg»

identities. After the reform, trust in politicians was most diminished in the northernmost region, where there was a strong regional mobilisation based on a historic centre-periphery conflict.⁹»

Stein, Broderstad og Bjørnå vektlegger tilstedeværelsen av en identitet knyttet opp mot det territorielle som det kan mobiliseres rundt, som en avgjørende faktor for hvordan tilliten til sentrale politikere er blitt påvirket av reformen, og legger til grunn at disse forutsetningene er til stede i Troms og særlig i Finnmark.

I en omdømmemåling desember 2021 kommer Troms og Finnmark nest dårligst ut, Viken dårligst. På topp ligger Oslo og Trøndelag.

– Det er interessant å se at det er fylkene der sammenslåingene har skapt mest debatt, Viken og Troms og Finnmark, også har det dårligste omdømmet. Det gjør en reversering av sammenslåingene mer sannsynlig, og kanskje mer fornuftig. Hverken Viken eller Troms og Finnmark har lyktes med oppdraget sitt så langt. Hvis de skal vinne folks tillit, må disse fylkene gjøre betydelige endringer, sier Ole Christian Apeland, omdømmeekspert og administrerende direktør i Apeland i desember 2021¹⁰.

Fylkeskommunens utstrekning påvirker ikke bare direkte kontakt med innbyggerne. Både fylkespolitikeres og potensielt også administrasjonens mulighet for kontakt med kommunene vil ha sammenheng med avstander og antall kommuner. Det er en betydelig forskjell om det er 21 og 18 kommuner (i henholdsvis Troms og Finnmark), men ulikt næringsliv og fordeling av innbyggere, som kan være relevant for et saksfelt, eller om det er 39 kommuner. I Troms og Finnmark er det avstander og kommunikasjoner, sammen med vær og vind, som vel så mye som antall kommuner vil begrense kontakten.

På bakgrunn at redegjørelse om samfunnsutviklerrollen i eget delkapittel 3.5 framgår det at egne fylkeskommuner i Troms og Finnmark vil være mest funksjonelt med henblikk på fylkeskommunens mulighet for å kunne utøve denne rollen på en god måte.

Kontakten og nedslagsfeltet vil imidlertid være ulikt fra saksområde til saksområde. Gjennomgangen i kapittel 3 viser likevel at fylkeskommunen ikke har hatt eller er blitt tilført betydelig nye oppgaver etter 2020 som endrer bildet av at de fleste fylkeskommunale oppgaver kan løses best og mest naturlig innenfor mindre geografiske områder enn det Troms og Finnmark fylkeskommune utgjør. Noen problemstillinger vil angå en større region, og disse vil det være naturlig å se på om best kan løses gjennom samarbeidsløsninger mellom fylkeskommunene. Oppgaveoverføring gjennom regionreformen har likevel ikke vært av et omfang som krever nye og større fylkeskommuner for å håndtere.

5. Økonomi

⁹ «Territorial reforms, mobilisation, and political trust: a case study from Norway» Jonas Stein, Troy Saghaug Broderstad og Hilde Bjørnå. 6.1.2022

¹⁰ Apeland måler kontinuerlig omdømmet til Norges mest synlige bedrifter med måleverktøyet Traction.

Traction Fylke er en spesialutgave av denne undersøkelsen, der 3 300 nordmenn har vurdert sitt fylke. Det er kommunikasjonsbyrået Apeland som har hentet inn svar fra et representativt utvalg av befolkningen gjennom Norstat. 3300 respondenter har svart, med 300 respondenter per fylke.

Det er ikke utarbeidet grunnlag eller estimater for økonomiplaner for Troms og Finnmark hver for seg for økonomiplan 2022-2025. Detaljbudsjettet for 2022 vil bli utarbeidet for hver del av fylket i så stor utstrekning som mulig. Driftsutgifter og –inntekter på den enkelte sektor vil i all hovedsak la seg fordele på Troms og Finnmark. Det samme gjelder rente- og avdragsutgifter. Det er imidlertid en del poster både på inntekts- og utgiftssiden på overordnet nivå som ikke lar seg adressere til Troms eller Finnmark.

Vurdering av inntekts- og utgiftssiden indikerer stram økonomi for både Troms og Finnmark.

5.1. Kostnader ved sammenslåingen

	Direkte kostnader til sammenslåing 2017-2019	Direkte kostnader til sammenslåing 2020	Direkte kostnader til sammenslåing 2021	Totalt
Kostnader til politisk ledelse og politiske møter	14 946 756			14 946 756
Administrative kostnader	10 080 467	621 959	1 045 754	11 748 180
IKT-Kostnader	8 980 012	15 468 522	2 966 410	27 414 944
SUM	34 007 235	4 012 164	4 012 164	54 109 880

Tabellen viser oversikt over kostnadene ved sammenslåingen av Troms og Finnmark fylkeskommuner. Det er per i dag i overkant av 54 mill. kroner i prosjektførte direkte kostnader.

De direkte kostnadene gjelder avholdelse av politiske møter, kostnader i administrasjonen og IKT-kostnader ved etablering av systemer og digital infrastruktur.

De administrative kostnadene inneholder blant annet frikjøp av tillitsvalgte, prosjektmedarbeidere innen enkelte fagområder og en liten andel av reisekostnadene i fylkeskommunene i forbindelse med sammenslåingen.

Indirekte kostnader i forbindelse med sammenslåingen i form av reisekostnader, medgått arbeidstid og effektivitetstap er ikke kartlagt. Ut i fra erfaringstall vil et konservativt anslag være at indirekte kostnader vil være i samme størrelsesorden som direkte kostnader.

5.2. Kostnader ved oppdeling

IKT-kostnader ved oppdeling kan fordeles på engangsanskaffelser ved etablering av nye systemer og årlige driftskostnader i delingsperioden.

Systemkostnader er estimert til 26,2 millioner kroner for overordnede fagsystemer og fagspesifikke systemer.

Administrative kostnader innen IKT er estimert til om lag 5,8 millioner kroner årlig. En stor andel av de administrative kostnadene kan forventes å påløpe uavhengig av oppdelingsarbeidet, ettersom dette er følgekostnader fra sammenslåingen. Tidsperioden for disse kostnadene forventes å forlenges med 1,5- 2 år. Lønnskostnadene innen IKT er av midlertidig art og forventes å kunne arbeides ut av budsjettet senest i løpet av 2026.

Øvrige administrative kostnader i organisasjonen fordeler seg mellom permanente og midlertidige kostnader.

Erfaring fra sammenslåingen viser at det bør settes av ressurser til overtid og til å opprette midlertidige stillinger som avlastning innenfor fagområder som opplever stort arbeidspress eller sykemeldinger. Dette behovet vil gjelde hele sentraladministrasjonen.

Stillingsressurs økonomi og stillingsressurser innen kultur, språk og levekår forventes å være permanente også ut over 2025.

5.2.1 Besparelser ved oppdeling

Vesentlige kostnader i forbindelse med sammenslåingen påløper fortsatt i organisasjonen. Som nevnt i redegjørelsen over er det forventet at personellkostnader innenfor IKT vil være på om lag 5,8 millioner kroner i helårskostnader i 2023 og minimum halve 2024.

Det er ikke beregnet besparelser på reisekostnader i forbindelse med oppdeling, men det kan forventes at reiseaktiviteten i fylkeskommunen ved at behovet for å reise mellom tjenestestedene Tromsø og Vadsø vil kunne reduseres med mellom 5 og 10 millioner kroner årlig på permanent basis fordelt på de to nye fylkeskommunene etter at oppdeling er iverksatt.

Ytterligere besparelser i organisasjonen kan oppnås ved å gjøre gode valg innenfor IKT-struktur, digitalisering og organisering. Dette er ikke beløpsfestet, men kan utgjøre vesentlige beløp årlig.

5.3 Vurdering av inntektssiden

5.3.1 Befolkning

En viktig faktor både for nivået på inntektene er befolkning. For 2019 og 2022 er det faktiske tall som ligger til grunn i inntektssystemet. Befolkningsprognosen for 2025 er middelalternativet til SSBs. I tillegg til tall for hele befolkningen er også antall 16-18 åringer tatt med da dette betyr mye i utgiftsutjevningen. Det er tatt med tre års tall; 2019 som er siste året før sammenslåing med siste fullstendige økonomiske oversikt for henholdsvis Troms og Finnmark, 2022 som er inneværende år og første år i vedtatt økonomiplan og 2025 som er siste år i vedtatt økonomiplan.

	2019	2022	Endring 2019-2022	2025	Endring 2019-2025
TFFK					
Hele bef.	242 816	241 663	99,53 %	244 587	100,73 %
16-18 år	9 141	8 201	89,72 %	8 583	93,90 %
Troms					
Hele bef.	166 816	167 484	100,40 %	168 990	101,30 %
16-18 år	6 117	5 670	92,69 %	5 992	97,96 %
Finnmark					
Hele bef.	76 000	74 684	98,27 %	75 597	99,47 %
16-18 år	3 024	2 647	87,53 %	2 591	85,68 %

Tabellen viser at totalt for Troms og Finnmark er det en liten befolkningsnedgang på 0,5 prosentpoeng fra 2019 til 2022. Når tallene brytes ned på Troms og Finnmark er det en økning i Troms på 0,4 prosentpoeng. For Finnmark er det en nedgang på 2,7 prosentpoeng. I prognosen for 2025 forventes en økning i befolkningen på 0,7 prosentpoeng med fra 2019 med en økning fra 1,3 prosentpoeng for Troms og nedgang på 0,5 prosentpoeng for Finnmark.

For gruppen 16-18 år er det en reduksjon på 10,3 prosentpoeng fra 2019 til 2022 med noe sterkere nedgang i Finnmark enn i Troms. Fram til 2025 forventes en oppgang fra 2022, prognostisert nedgang fra 2019 er 6,1 prosentpoeng. Oppgangen skyldes i sin helhet økning i antall 16-18 åringer fra 2022 til 2025 i Troms.

5.3.2 Frie inntekter

Beregning og utbetaling av rammetilskudd, skatteinntekter og inntektsutjevning foretas av KMD. For å gjennomføre delingen av rammetilskuddet på henholdsvis Troms og Finnmark så er vi avhengige av at Kommunal- og distriktsdepartementet (KDD). KDD bestiller separate beregninger fra SSB. gjør en jobb med tanke på å vurdere hvordan frie inntekter vil fordele seg på de to respektive fylkeskommunene ved en deling. Med nytt inntektssystem fra 2020 har vi heller ikke grunnlagsdata for å fordele inntekten på de to fylkeskommunen på historisk grunnlag. Det er derfor ikke fullstendig grunnlag til å vurdere økonomisk konsekvens for hver av fylkeskommunene ved en oppsplitting. I tillegg er det i Hurdalsplattformen varslet at det skal være en helhetlig gjennomgang av inntektssystemet som også kan medføre endringer.

5.3.2.1 Rammetilskuddet

Rammetilskuddet består av innbyggertilskudd, utgiftsutjevning, saker med særskilt fordeling (tabell C i grønt hefte for de som er kjent med det, overgangsordning ved endring i inntektssystemet og i tillegg engangs-/midlertidige tilskudd og satsinger (for eksempel knyttet til covid-19 pandemien). Det siste elementet er ikke omtalt eller tatt med i noen beregninger.

5.3.2.2 Innbyggertilskuddet

Innbyggertilskuddet utgjør 1,540 mrd. kroner for TFFK i 2022. Dette tilskuddet er, slik navnet indikerer et tilskudd per innbygger. Størrelsen på selve tilskuddet avhenger av rammeoverføringene fra staten det enkelte år. I statsbudsjettet angis bare de økonomiske rammene for påfølgende år, og det vil være samme usikkerhet knyttet til framtidig innbyggertilskudd for de to fylkene hver for seg som en samlet fylkeskommune. Siden innbyggertallene for Troms og Finnmark er kjent lar tilskuddet for 2022 seg fordele på Troms og Finnmark. Siden innbyggertilskuddet er beregnet per innbyggere så er størrelsen på befolkningen avgjørende for tilskuddet for den enkelte fylkeskommune. Som det er redegjort for i avsnittet om befolkning så har befolkningsutviklingen i Finnmark vært svakere enn i Troms og befolkningsprognoser tyder på at dette vil være tilfelle i årene framover også. Fra 2019 til 2022 har innbyggertilskuddet i Finnmark vært om lag uendret når det er tatt høyde for lønns- og prisvekst som er lagt inn i statsbudsjettene for de enkelte år. For Troms har det vært en økning på 28 mill. kroner utover lønns- og prisvekst. Fortsetter trenden vil økonomien i Finnmark for rammetilskuddet isolert sett bli strammere enn for Troms.

5.3.2.3 Utgiftsutjevningen

Målsettingen til utgiftsutjevningen er å jevne ut ufrivillige kostnader i tjenesteytingen. Dette er en ren omfordeling mellom fylkeskommunene. Til grunn for beregning av kostnadene ligger det er sett kriterier knyttet videregående opplæring, tannhelse, kollektivtrafikk og veg (både drift og investering). Disse kriteriene ble endret da det ble innført nytt inntektssystem for fylkeskommunene fra 2020 og ytterligere revidert fra 1.1.2022 (kollektiv og vei). Utgiftsutjevningen for 2022 utgjør 1,358 mrd. kroner for TFFK, og dermed bortimot like viktig som innbyggertilskuddet. Utgiftsutjevningen har økt på 190 mill. kroner fra 2019 til

2022. Endringen skyldes både endring i inntektssystemet, endrede sektorvekter eller endringer i kriteriedata (for eksempel antall 16-18 åringer).

Flere av faktorene som ligger til grunn, påvirkes ved en oppdeling og det er derfor ikke mulig å beregne fordeling av utgiftsutjevningen på Troms og Finnmark uten ekstern bistand. Beregningen i utgiftsutjevningen er svært følsom for endring i antall fylkeskommuner da antall fylkeskommuner er få. Oppdeling av kriteriedata for Troms og Finnmark kan gi utslag for alle fylkeskommunene, og effekten for den enkelte fylkeskommune kan bli stor og utilsiktet. Dette gjør at fagavdelingen i Kommunal- og distriktdepartementet ser at det er ønskelig med en gjennomgang på faglig basis. Det er også varslet en helhetlig gjennomgang av inntektssystemet i regjeringsplattformen. Framtidig inntektsutjevning vil være beheftet med stor usikkerhet selv om dagens kriterier splittes opp. Utgiftsutjevningen er derfor ikke fordelt på de to fylkene.

5.3.2.4 Tabell C

Overføringene i tabell C har øket med 230 mill. kroner etter korrigering pris- og lønnsvekst samlet for Troms og Finnmark fra 2019 til 2022. Økningen skyldes at tunnelsikkerhets- og rassikringsmidler er innlemmet i inntektssystemet med særskilt fordeling. I tillegg utgjør overføring av etterslepsmidler hovedtyngden av samla overføring. Økningen er ikke fordelt på Troms og Finnmark.

Midlene i tabell C kan i stor grad fordeles mellom Troms og Finnmark som grunnlagsinformasjon, samtidig er intensjonen ved finansiering av oppgaver gjennom tabell C i av midlertidig art og midlene forventes innarbeidet i innbyggertilskuddet og utgiftsutjevningen ved neste oppdatering av inntektssystemet, noe som vil påvirke fordelingen mellom fylkeskommunene.

5.3.2.5 Skatt og inntektsutjevning

Vi har ikke skattetall for hver av fylkene etter sammenslåing. Dersom man vurderer skatteinntangen til kommunene i Troms og Finnmark så har det vært en noe sterke økning i kommunene i Troms enn i Finnmark. Økningen for Troms er om lag på samme nivå som lønns- og prisveksten, mens den er noe lavere i Finnmark. Beløpene er imidlertid små og usikkerheten stor.

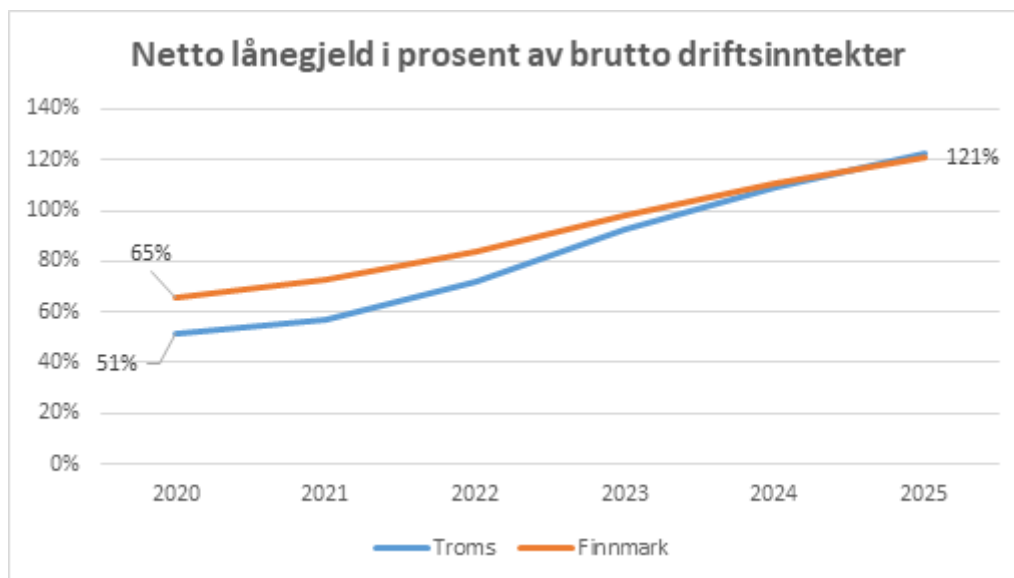
Inntektsutjevningen skal jevne ut forskjeller i skatteinntekter per innbygger mellom fylkeskommunene. For TFFK er den prognostisert til 146 mill. kroner (fasiten foreligger i februar 2023). Dette er noe høyere i 2022 enn 2019 når det er tatt høyde for pris- og lønnsvekst. Ved å bruke skatteinntangen i kommunene som fordeling, er det vært noe høyere vekst i Troms enn i Finnmark da skatt per innbygger har hatt svakere vekst i Troms enn Finnmark. Beløpene er også her små og usikkerheten stor.

5.3.2.6 Oppsummering

Skatt og rammetilskudd har øket med 460 mill. kroner fra 2019 til 2022 justert for lønns- og prisvekst for samlet for Troms og Finnmark. Av denne økningen er 41 mill. kroner økning for Troms og det kan ikke henføres noen økning for Finnmark. Av økningen har vi ikke grunnlag til å fordele 420 mill. kroner på noen av fylkene.

5.3.3 Gjeld

I tabellen nedenfor er økning i lånegjeld i vedtatt økonomiplan fordelt på Troms og Finnmark.

Det er forutsatt konstant inntektsfordeling mellom Troms og Finnmark og brutto inntektsnivået for 2020 videreført.

Netto lånegjeld i prosent av brutto driftsinntekter øker i både Tromsø og Finnmark, men økning er betydelig høyere enn i Finnmark, men fra et lavere nivå. Planlagt gjeld i prosent av brutto driftsinntekter er 121 prosent i både Troms og Finnmark i 2025. Gjeldsbyrden vil være stor for både Troms og Finnmark.

I Finnmark er økningen i gjeld i hovedsak vedtatt før 1.1.2020. Gjeldsgraden i økonomiplan 2020-2024 var 137 prosent i 2023 (siste år i økonomiplanen). I økonomiplan 2022-2025 er den 110 prosent i 2023, økende til 121 prosent i 2025. Årsaken til reduksjon i gjeldsgrad i 2023 skyldes både lavere gjeld og høyere brutto driftsinntekter.

For Troms var vedtatt gjeldsgrad i økonomiplan 2020-2024 på 91 prosent i 2023. I økonomiplan 2022-2025 er den 98 prosent i 2023, økende til 121 prosent i 2025. Økningen skyldes betydelig økning i investeringer på samferdselssektoren som i hovedsak finansieres innenfor rammen til samferdsel herunder gevinst ved omlegging av kostnadsnøkkelen for vei.

I tillegg til nye investeringer påvirkes planlagt gjeldsgrad av at investeringsprosjekter har faktisk framdrift som avviker fra opprinnelig planlagt framdrift. Dette har vært spesielt omfattende i perioden etter sammenslåing, og er påvirket av pandemien.

5.3.3.1 Egenkapitalfinansiering

Egenfinansieringen er knyttet til tunnelsikkerhets- og rassikringsmidler for investeringer i Troms. Egenfinansieringen varierer fra 220 til 259 mill. kroner per år i økonomiplanen og er knyttet til tunnelsikkerhets- og rassikringsmidler.

5.3.4 Finansutgifter og –inntekter

I tabellen nedenfor er renter og avdrag i vedtatt økonomiplan for TFFK vist samt fordeling på Troms og Finnmark.

	2022	2023	2024	2025
Finnmark				
Renter	45 700	51 000	47 500	44 000
Avdrag	96 100	102 000	105 000	115 500
SUM	141 800	153 000	152 500	159 500
Troms				
Renter	59 387	83 798	107 071	122 775
Avdrag	118 700	157 900	182 117	199 583
SUM	178 087	241 698	289 188	322 358
Samlet				
Renter	105 087	134 798	154 571	166 775
Avdrag	214 800	259 900	287 117	315 083
SUM	319 887	394 698	441 688	481 858

Finanskostnadene er planlagt øket med 162 mill. kroner fra 2022 til 2025 i TFFK. Av dette er 144 mill. kroner planlagte finanskostnader i Troms som øker sin andel av finanskostnadene fra 55,7 prosent til nesten 70 prosent i 2022. Finanskostnader i prosent av brutto driftsinntekter er planlagt øket fra 3 til 6 prosent i Troms og fra 6 til 7 prosent i Finnmark. Den sterke økningen i Troms skyldes stor økning i planlagt låneopptak.

Finanskostnadene er innarbeidet i vedtatt økonomiplan, men både Troms og Finnmark har stram økonomi og vil være sårbar ved en renteøkning.

5.3.4.1 Renteinntekter

Renteinntektene er budsjettert til 10 mill. kroner i 2022, økende til 14 mill. kroner i 2025. Det er forutsatt en overskuddslikviditet på 800 mill. kroner. Det er tidkrevende å fordele overskuddslikviditeten på henholdsvis Troms og Finnmark. Som en fylkeskommune får vi også inn midler som er felles for fylkeskommunen og som blir bokført som fellesmidler. Det må utarbeides en fordelingsnøkkel på de områdene hvor likviditeten er vanskelig å fordele mellom TFK og FFK. Renteinntekten er liten og derfor ikke avgjørende for økonomien til de to fylkene. De praktiske utfordringene for å få fordelt er større.

5.3.4.2 Netto driftsutgifter

Netto driftsutgifter i økonomiplanen er ikke fordelt mellom Troms og Finnmark. Dette arbeidet gjøres i så stor utstrekning som mulig i forbindelse med arbeidet med detaljbudsjetteringen for 2022. Dette arbeid foregår nå i starten på året.

Driftsbudsjettene fra tidligere TFK og FFK er i all hovedsak videreført. Unntak er:

- Nye oppgaver fra 2020. Disse kan i varierende grad fordeles.
- Det er lagt inn effektivisering på 10 mill. kroner i 2022, økende til 15 mill. kroner fra 2024 i TFFK. Denne effektiviseringen er ikke realisert.
- Økt innsparing Finnmark 29,914 mill. kroner i 2022, økende til 49,867 mill. kroner i 2025.
- Nye driftstiltak i økonomiplan 2022-2025 til sammen 164 mill. kroner i 2022, økende til 185 mill. kroner i 2025. Det er ikke grunnlag for å fordele hovedtyngden av de nye tiltakene nå. Disse er i stor grad knyttet til økte overføringer i statsbudsjettet og vil dermed ikke medføre strammere økonomi. De bevilgningene som er fordelt på Troms og Finnmark, må finansieres innenfor rammen til det aktuelle fylket.

	2022	2023	2024	2025
Ufordelt	119 757	156 887	154 287	155 787
Troms	22 365	22 125	20 725	17 825
Finnmark	22 695	22 825	11 825	11 825
Sum nye tiltak/bevilgninger	164 817	201 837	186 837	185 437

5.3.4.3 Disposisjonsfond

Disposisjonsfondet forventes å være 643 mill. kroner per 31.12.2021. Av dette er om lag 290 mill. kroner avsetninger til navngitte disposisjonsfond som i hovedsak planlegges brukt i 2022. Troms hadde med seg om lag 250 mill. kroner i avsetning til disposisjonsfond. Finnmark hadde ikke frie fond.

Planlagt avsetning i økonomiplanen er varierer fra 64 til 116 mill. kroner per år. I forhold til nivået på utgifter og inntekter av avsetningen liten.

5.3.4.4 Oppsummering

Finnmark gikk inn i sammenslåingen uten disposisjonsfond og med strammere økonomi enn Troms. Regnskapet for siste år før sammenslåingen ble avlagt med et regnskapsmessig merforbruk. Det var vedtatt betydelig økning i investeringer som i hovedsak var lånefinansiert, og renter og avdrag finansiert med uspesifiserte innsparingstiltak. Det har derfor etter sammenslåingen vært prosesser for å iverksette vedtatte innsparinger. Tiltak er iverksatt, men det er utfordringer med å effektivere tilstrekkelig innsparing på spesielt kollektiv. Det er vedtatt ytterligere innsparinger i Finnmark i økonomiplan 2022-2025 som vil bedre balansen i økonomien ved effektivisering. Erfaring etter sammenslåing viser at spesielt de økonomiske rammene på samferdsel (både kollektiv og veg) er under press. Befolkningsutviklingen i Finnmark, – både faktisk og framskrivninger, indikerer reduserte inntekter. Det er utfordrende å redusere tjenestetilbudet til tross for nedgang i befolkningen da nedgangen kommer spredt i fylket. Usikkerheten rundt fordeling av utgiftsutjevningen vil være en nøkkelfaktor for det økonomiske handlingsrommet.

Også Troms gikk inn i sammenslåingen med vedtak som innebar strammere økonomi enn de siste årene før sammenslåing, blant annet som følge av bortfall av utbytte fra Troms kraft. Troms hadde et disposisjonsfond på 250 mill. kroner ved sammenslåingstidspunktet, og hadde relativt gode økonomiske resultater de siste årene før sammenslåing. Erfaring etter sammenslåing tyder likevel på at marginene er bedre i Troms enn i Finnmark. Dette er noe endret som følge av betydelig økning i planlagte investeringer på samferdsel. Befolkningsutviklingen i Troms er bedre enn i Finnmark, men også Troms har lavere befolkningsvekst enn landsgjennomsnittet noe som gir tap i utgiftutjevningen, men likevel økning i innbyggertilskuddet så lenge befolkningen øker. Også Troms sin andel av totale frie inntektene for fylkeskommunene reduseres som følge av befolkningsutviklingen. Også for Troms er fordeling av utgiftsutjevningen en nøkkelfaktor for det økonomiske handlingsrommet.

Kostnadene i oppdelingsperioden er estimert til om lag samme størrelsesorden som påløpte direkte kostnader ved selve sammenslåingen. En andel av kostnadene ved oppdeling erstatter tilsvarende kostnader ved å fortsette sammenslåingen.

Investeringskostnader på systemsiden forventes å være om lag 26,2 millioner kroner for å etablere nødvendige systemer til to separate organisasjoner. Det er en vesentlig høyere kostnad for deling av Visma in School enn hva tilfellet er med øvrige system, dette bidrar sterkt til den totale systemkostnaden ved oppdeling.

Det vil i tillegg være behov for personellressurser på til sammen 15,8 millioner kroner årlig i perioden 2023-2025 for å sikre tilstrekkelig kapasitet i organisasjonen til å gjennomføre oppdelingsprosessen uten at det går ut over ordinær tjenesteproduksjon.

Det forventes i underkant av 6 millioner kroner årlig i varig økte kostnader ut over 2025. Dette oppveies i stor grad av forventningen om reduserte kostnader til reiseaktivitet etter oppdelingen.

5.4 Sikker drift

Divisjon plan og økonomi yter stabs/støttetjenester internt i organisasjonen innenfor områder som eksempelvis IKT, økonomi og personal. Divisjonen har ikke fått nye oppgaver som direkte følge av regionreformen.

Et hovedtrekk i divisjonens portefølje er at oppgavene i hovedsak ikke er rettet mot å yte tjenester til innbyggerne. De interne tjenester og stabs-/støttefunksjoner som ivaretas i divisjonen er likevel forutsetninger for at organisasjonen som helhet er i stand til å yte tjenester til innbyggerne.

En forutsetning for en rask etablering av driftsklare nye fylkeskommuner forutsetter at de driftskritiske systemene som forvaltes i divisjon plan og økonomi tidligst mulig er operative og funksjonelle.

Da fylkesrådet i sak 67/21 besluttet å etablere et forprosjekt for å planlegge nødvendige praktiske sider ved en raskest mulig deling av TFFK, var et premiss for det videre arbeidet at etablering av driftskritiske systemer syntes avgjørende for når deling tidligst mulig kan iverksettes. I forprosjekt oppdeling har delprosjektet "drift og avslutning av gammel organisasjon" blant annet utredet hvordan sikker drift skal ivaretas i nye organisasjoner.

Gjennom delprosjektet er det identifisert flere forhold som er kritiske med tanke på å ha driftsklare systemer ved etablering av nye fylkeskommuner, herunder beslutninger om organisasjonskart og innplassering av ansatte, tilstrekkelige fullmakter og interne ressurser – kapasitet og kompetanse. Forprosjektet foreslår også aktuelle og pågående tiltak og fremdriftsplaner for å ivareta disse områdene. I eksisterende organisasjon har man innenfor mange av divisjonens ansvarsområder hatt fokus på å opprettholde kompetanse ved alle geografiske lokaliteter gjennom måten oppgaver er fordelt, og det har vært fokus på å produsere rutiner, planer og andre styringsverktøy som kan videreføres i nye fylkeskommuner. Fra 2022 vil det også innføres geografisk økonomistyring på kostnadssiden i både budsjett og regnskap.

Tilstrekkelig kapasitet og kompetanse er et begrep som krever at organisasjonene har fleksible og gode organiseringer etter deling.

Sentrale suksesskriterier som er identifisert i forprosjektperioden er også allerede under oppfølging på politisk nivå. Med utgangspunkt i det forarbeidet som allerede er gjort og til dels iverksatt gjennom forprosjekt oppdeling vurderer divisjon plan og økonomi at man er godt rustet til å ivareta driftskritiske stab- og støttefunksjoner som sikrer at nye fylkeskommuner kan yte lovpålagte tjenester ved delingstidspunktet.

Fylkeskommunen er knyttet opp mot en rekke nasjonale fagsystemer og det må tas høyde for at disse ikke nødvendigvis oppdateres/tilpasses parallelt til ny inndeling av fylker. I slike tilfeller må det bestrebes gode overgangsordninger. Eksempler på slike systemer er Digisak innenfor kulturminneforvaltningen og Anleggsregistret innenfor forvaltning av spillemidler.

6 Konklusjon

6.1.Fylkesrådets vurdering

Tabellen under er en sammenstilling av utredningen og viser en vurdering av fordeler/ulempes med å dele Troms og Finnmark fylkeskommune på oppgaver, tjenester og forvaltningsoppgaver. Der det står (+), er totalvurderingen at det er positivt, mens (–) peker motsatt vei. +/- angir at det etter totalvurderingen ikke er overveiende positiv/negativ effekt. Totalvurderingen er at storregionen ikke er funksjonell og at Troms og Finnmark som selvstendige fylkeskommuner vil gi større legitimitet for politiske beslutninger.

		Delt i 2 FK:	Sammenslått FK:
Demokrati:	inndeling ihht folkevilje	+	-
	kontakt folkevalgte – folk	+	-
	legitimitet for prioriteringer	+	-
Samfunnsutvikling:	gi strategisk retning	+	-
	mobilisere privat sektor, kulturliv og lokalsamfunn	+	-
	samordne, koordinere offentlig innsats og virkemiddelbruk	+	-
Planoppgaver:	fylkesdelplaner/strategier	+	-
Samarbeid kommuner:		+	-
Samarbeid reg.stat:		fleksibelt	+
Økonomi/ressursbruk:		+/-	+/-
Avstander/reisetid:		+	-
Klima:		+	-
Tjenesteyting:	Samferdsel: Veg	lite påvirket	lite påvirket
	Samferdsel: Kollektiv	lite påvirket	lite påvirket
	Utdanning: VGS	Uendret	Uendret
	Voksnes opplæring	Uendret	Uendret
	Karriereveiledning	Uendret	Uendret
	Tannhelse	Uendret	Uendret
	Kultur	Lite påvirket	Lite påvirket
	Næringsutvikling	Uendret	Uendret
Forvaltningsoppgaver:	Inkl Samferdsel, Kulturminner, vilt, friluftsliv, akvakultur og vannforvaltning, m.v.	+/-	+/-
Størrelse på fagmiljø:		-	+
Arbeidsmiljø:		+	-

Demokrati og folkevilje

Det sterkeste argumentet for en oppdeling av Troms og Finnmark fylkeskommune er at innbyggerne selv ønsker at fylkeskommunen deles. Det er og har vært betydelig motstand i befolkningen mot sammenslåingen. Dette har blant annet kommet til uttrykk gjennom folkeavstemmingen som ble gjennomført i mai 2018 i Finnmark, der 87 % stemte nei til spørsmål om de ønsket at Finnmark skulle slås sammen med Troms fylke. Ved påfølgende fylkestingsvalg i 2019 og Stortingsvalget 2021 ga valgresultatet et flertall for partier med standpunkt for å gjenopprette de to fylkeskommunene. Fylkesrådet ser ikke behov for ytterligere høring eller folkeavstemning om spørsmålet.

En oppdeling vil styrke forutsetningene for fylkespolitikerne til å få kjennskap til lokale forhold og behov og det gir samtidig innbyggerne nærmere kontakt med egne politikere. En oppdeling styrker demokratiet og gir også best utgangspunkt for å gjøre riktige politiske prioriteringer.

Avstander og kommunikasjoner

Troms og Finnmark dekker nær ¼ av landets landareal, det vil si omtrent det samme som det Viken og Innlandet fylkeskommuner til sammen dekker. Troms og Finnmark har en så stor utstrekning og så vidt begrenset kommunikasjonstilbud at det gir betydelige utfordringer med hensyn til reiseavstand og reisetid blant annet for fylkespolitikere og administrasjon. Værforhold vil gi forsinkelser uten at det finnes gode alternative reisemåter. En innenlands reiseavstand¹¹ mellom Harstad-Vadsø på 978 km eller 13 t 12 min med bil, eller via Finland på 955 km eller 12 t 13 min illustrerer dette. Dette er en avstand omtrent som fra Oslo til Mo i Rana (960 km). Reising innad i fylket er svært tids- og kostnadskrevende.

Klima og miljø

I og med at tjenesteytingen i begrenset grad skal påvirkes av oppdelingen vil også effekten på miljø og klima av en oppdeling være begrenset. Den mest konkrete betydningen antas å ha sammenheng med reisevirksomhet, avstander og omfang av fylkespolitikeres og administrativt ansattes reiser. En sammenslått fylkeskommune medfører mer reisevirksomhet enn en delt fylkeskommune vil gjøre, slik at en oppdeling dermed vil gi lavere klimagassutslipp.

Utfordringer med klima- og miljøpolitikken og avveininger mellom bruk og bevaring vil prege den regionale utviklingspolitikken i begge de nye fylkeskommunene.

Ulikheter

Troms og Finnmark har noen forutsetninger som gjelder det ene området og der det ikke er naturlig at det andre området involveres i debatten. Et eksempel på dette er Finnmarksloven, som gjelder for fast eiendom og vassdrag i Finnmark, som gir et særskilt utgangspunkt blant annet for planlegging av og debatter om ressurser og arealbruk.

BA-regionene i Troms og Finnmark strekker seg ikke over den tidligere fylkesgrensa. Det er dermed ikke et stort omfang med daglig yrkespendling. Befolkningen i Troms og Finnmark har således i begrenset grad daglig interaksjon som krever reisevirksomhet imellom.

Fagmiljø og arbeidsmiljø

En sammenslått fylkeskommune har på noen områder bidratt til et sterkere fagmiljø, med nærmere kontakt mellom flere kolleger. Samtidig er det tilbakemelding om at det interne samarbeidet i organisasjonen har vært tids- og ressurskrevende, og utfordrende i forhold til arbeidsmiljøet, med opplevd slitasje blant mange arbeidstakere.

¹¹ NAF reiseplanlegger

Samfunnsutvikling

En oppdeling gir enheter som skal være godt i stand til å ivareta samfunnsutviklerrollen, med basis i lokale/regionale forhold og i samarbeid med offentlige og private aktører. Med to fylkesting og to administrasjoner gis det bedre forutsetninger for en forsterket innsats på samfunnsutviklingsarbeid.

Kontakten med kommunene vil bli enklere å opprettholde med to fylkeskommuner og mindre avstander. Kontakten med regional stat, Sametinget, enkelte arbeidslivsorganisasjoner mv vil bli ulikt påvirket. Samtidig vil det skje en gjensidig tilpasning over tid med praktiske samarbeidsløsninger, og allerede i dag har de fleste av disse kontorsteder i både Troms og Finnmark.

En organisasjon som er forberedt på oppdeling

Som det framgår i kapittel 1 har fylkestinget og fylkesrådet fattet vedtak som allerede fra 1.1.22 legger til rette for å drifte fylkeskommunen mest mulig selvstendig i henholdsvis Troms og Finnmark, herunder etableringen av et funksjonelt skille i administrasjonen som sikrer en effektiv oppdelingsprosess, jf. fylkestinget sak 93/21.

I utredningens kapittel 3 er det redegjort for organiseringen av hovedkontor og tjenestesteder. Bemanning i sentraladministrasjon ved fylkeshus i Tromsø og Vadsø er opprettholdt fra sammenslåingstidspunktet. Drift og bemanning på de ulike tjenestesteder er i mindre grad påvirket av om Troms og Finnmark fylkeskommune er en felles organisasjon eller to separate.

En oppdeling til to organisasjoner vil ikke være til hinder for at det kan være hensiktsmessig å videreføre et samarbeid for å løse noen oppgaver. Dette kan handle om samarbeid som allerede var på plass før sammenslåingen og samarbeid som er etablert etter 2020. Det vises til redegjørelse i kapittel 3 med hensyn til mer konkrete vurderinger, blant annet innenfor samferdsel. Det vil arbeides videre fram mot 1.1.2024 for å konkretisere ulike løsninger der det vil være nyttig. Videreføring av hensiktsmessig samarbeid om konkrete oppgaver vil bidra til å forhindre en eventuell negativ påvirkning på tjenesteytingen som en følge av oppdeling til to organisasjoner.

6.2 Fylkesrådets konklusjon

Det er ikke og har ikke vært et ønske fra innbyggerne i Troms og Finnmark at det skal være en sammenslått fylkeskommune. Dette er en organisering som har blitt presset igjennom mot folkets vilje. Selvstendige fylkesting vil gi økt nærhet mellom politikere og folk, et bedre grunnlag for politiske prioriteringer og til å drive målrettet arbeid for samfunnsutvikling i nord.

En samlet vurdering tilsier at egne fylkeskommuner i Troms og Finnmark er best i samsvar med inndelingslovens formål om å sikre et funksjonsdyktig lokalt folkestyre og en effektiv lokalforvaltning. Utredningen viser at dette vil være de mest formålstjenlige enheter og fylkeskommunene vil med en slik organisering være godt i stand til å løse sine oppgaver og gi innbyggerne og næringslivet tilfredsstillende tjenester og forvaltning.

Fylkeskommunen har ikke oppgaver, og er ikke tilført oppgaver fra 2020, som ikke kan løses på en god måte selv om fylkeskommunen deles opp. Samarbeid mellom fylkeskommunene etter 1.1.2024 vil gjøres mellom selvstendige enheter på de områder der det er hensiktsmessig. På noen områder vil

det fram mot oppdelingen bli gjort vurderinger av om det vil være mest formålstjenlig å løse spesifikke oppgaver i et samarbeid mellom fylkeskommunene.

Kompetansen til å ivareta forvaltningsoppgaver og bredden i tjenesteyting vil være til stede i både Troms og Finnmark også etter oppdelingen av fylkeskommunen. Fylkeskommunene er administrativt og delvis politisk rigget for en oppdeling allerede fra 1.1.2022. Fra 1.1.2024 vil det, forutsatt Stortingets vedtak, være klart for at selvstendige fylkeskommuner etableres som separate organisasjoner med egne folkevalgte organer.

Vedlegg

Vedlegg 1: Ansatte fordelt på funksjon

Område	Årsverk des-21	Ant.ans. des-21	Årsverk 1.1.20	Ant.ans. 1.1.20	Endr. Årsverk	Endr. Ant.ansatte
Administrasjon	594	604	526,48	543	68	61
PPT/OT	24	26	23,1	26	1	0
Scene Nord	30	34	31	36	-1	-2
Tannhelse	429	469	436	483	-7	-14
Utdanning - skoler	1966	2148	1986,05	2158	-20	-10
Alta vgs	198	217	210	230	-12	-13
Bardufoss vgs	101	109	100	109	1	0
Breivang vgs	75	81	72	80	3	1
Fagskolen i Nord	68	72	44	46	25	26
Hammerfest vgs	99	106	101	108	-3	-2
Heggen vgs	77	87	84	92	-7	-5
Ishavsbyen vgs	173	182	174	183	-1	-1
Kirkenes vgs	129	138	133	140	-4	-2
Kongsbakken vgs	112	134	110	128	2	6
Kvaløya vgs	97	109	95	107	3	2
Lakselv vgs	51	54	55	59	-4	-5
Nordkapp vgs	60	63	67	69	-7	-6
Nordkjosbotn vgs	41	44	47	53	-5	-9
Nord-Troms vgs	88	97	86	93	2	4
Pasvik folkehøgskole	18	18	19	19	-1	-1
Senja vgs	143	156	142	155	1	1
Sjøvegan vgs	59	62	62	67	-3	-5
SMI-skolen	24	26	24	26	0	0
Stangnes Rå vgs	153	168	148	158	5	10
Tana vgs	35	37	37	38	-2	-1
Tromsdalen vgs	77	95	79	95	-2	0
Vadsø vgs	59	64	67	70	-8	-6
Vardø vgs	27	29	31	33	-4	-4
Totalsum	3043	3281	3002,63	3246	41	35

I posten administrasjon ligger alle lokasjonene til samferdsel – ikke bare de delene som er plassert i sentraladministrasjonen. Detaljer følger i tabellen under:

Kontorsted samferdsel	Årsverk pr des-21	Antall pr des-21
Samferdsel kontorsted Alta	15	15

Samferdsel kontorsted Finnsnes	28,5	29
Samferdsel kontorsted Hammerfest	2	2
Samferdsel kontorsted Harstad	18	18
Samferdsel kontorsted Kirkenes	3	3
Samferdsel kontorsted Lakselv	4	4
Samferdsel kontorsted Setermoen	1	1
Samferdsel kontorsted Storslett	9	9
Samferdsel kontorsted Tromsø	90,1	92
Samferdsel Kontorsted Vadsø	33	33
Totalsum	203,6	206

Vedlegg 2: Oppgaver overført fylkeskommunen i forbindelse med regionreformen og status innen feltet kompetanse og næring.

Oppgaver overført fylkeskommunene i forbindelse med regionreformen		
Næringsutvikling og næringsrettet forskning		Status gjennomføring pr 2021
Oppdragsgiveransvaret for næringspolitiske virkemidler som i dag forvaltes av Innovasjon Norge (deler av etablerertilskudd knyttet til gruppe 1, mentorprogram, bedriftsnettverk, samt utrede om reiselivssatsingen bør flyttes) og Siva (næringshageprogrammet og inkubatorprogrammet) overføres til fylkeskommunene	Er i prosess når det gjelder oppdragsgiveransvar for næringspolitiske virkemidler hos Innovasjon Norge og oppdragsgiveransvaret for SIVA Fylkeskommunene fikk ansvar for oppdragsgiveransvaret for næringspolitiske virkemidler som forvaltes av Innovasjon Norge og SIVA (kap. 553, post 61 Mobiliserende og kvalifiserende næringsutvikling) fra 1.1.2020. Dette betyr at fylkeskommunene har ansvaret for å utforme og finansiere oppdrag til IN og Siva i sine respektive fylker. Fylkeskommunene får tildelt øremerkede midler fra departementet som skal gis til oppdrag til IN og SIVA. I teorien står fylkene fritt til å prioritere rammen mellom de to aktørene, men i praksis er midlene bundet i tråd med «differensieringsmodellen» som fastslår hva minimum skal tildeles til hver av partene. Dette gir et lite handlingsrom for endringer i oppdragene for IN og SIVA. Fylkeskommunene skal sørge for gode rutiner for oppdragsbrev, utbetaling, styringsmøter, prosedyrer og krav til rapportering. Rammene gir lite rom for å prioritere inn nye regionale initiativer og det er ikke bevilget noen «friske» midler til	Strukturert styringsdialog med Innovasjon Norge sentralt og SIVA gjennom KS kollegiene. SIVAs differensieringsmodell ligger fortsatt fast, og hindrer fylkeskommunenes utøvelse av ny næringspolitisk rolle

	å øke de regionale satsinger. Det fulgte ingen ny finansiering av nye satsinger eller til administrasjon av midlene, utover kr 100 000,-	
Den helhetlige gjennomgangen av det næringsrettede virkemiddelapparatet kan bidra til at ytterligere oppgaver som kan styrke fylkeskommunens rolle som næringspolitisk aktør flyttes til fylkeskommunene. Det skal særlig ses på utflytting av oppdragsgiveransvaret for virkemidler knyttet til småbedrifter og lokale/regionale formål	For tidlig å si noe om effekten av gjennomgangen ennå. Mange av tiltakene som står under Næringsutvikling og næringsrettet forskning virker mer å være styrt av virkemiddelgjennomgangen og ikke oppgaveoverføringer som følge av regionreformen.	Omstrukturering av statsbudsjettet kap 13.50 til distrikts og regionalpolitikk. Rammene er bundet til IN og SIVA, resterende til TFFK er redusert fra 15 mill til 9 mill i 2022. - Nedgang i virkemidler til fylket - Nedgang i virkemidler som går som oppdrag til SIVA og IN
Det skal utredes om det er behov for endringer i organisasjons- og tilknytningsformen for de nasjonale virkemiddelaktørene, herunder SIVA og Innovasjon Norge.	I 2018 satte regjeringen i gang en helhetlig gjennomgang av det næringsrettede virkemiddelapparatet, herunder Innovasjon Norge, SIVA, Forskningsrådet, samt regionale næringsrettede virkemidler. Det ble laget en konsulentrapport med anbefalinger om innretning og organisering. Pt. har ikke regjering eller storting tatt offisiell stilling til innholdet i rapporten og dens anbefalinger, og det foreligger heller ingen tidsplan for det videre arbeidet. Regjeringen har foreslått å flytte deler av Siva (næringshage- og inkubasjonsprogrammene) inn under IN. Ikke vedtatt enda.	Fortsatt uavklart og bevilgningene kuttet
Det er en målsetting å styrke de regionale forskningsfondene, RFF.	Det har ikke skjedd en styrking av de regionale forskningsfondene. Før regionreformen fantes det 7 regionale forskningsfond i hele landet. Etter regionreformen er fondene blitt 11. Tidligere RFF Nord hadde virkeområde Finnmark, Troms og Nordland og en ramme på om lag 30 mill. kroner årlig. Dette fondet ble fra 1.1.2020 delt opp i to fond: RFF Arktis (Troms og Finnmark fylkeskommune) og RFF Nordland (Nordland fylkeskommune). RFF Arktis fikk da en ramme på 17 mill. kroner.	Status: ingen styrking av RFF

Fylkeskommunenes rolle i å mobilisere og kvalifisere næringslivet til å investere mer i FoU skal styrkes, blant annet ved å se på FORREGION, RFF, ordningene med Nærings-ph.d, MABIT-ordningen og mobilisering til Skattefunnordningen	FORREGION- programmet er i dag finansiert av Norges Forskningsråd (med midler fra KMD). Fylkene har fått tildelt midler på bakgrunn av kvalitet og innretning på søknad. Fra og med 2022 skal mobiliseringsprosjektene knyttes tettere til de regionale forskningsfondene og midlene vil bli overført til fylkene. Det er utarbeidet egen forskrift til midlene, fylkene vil ikke stå fritt til å disponere midlene, men vil kanskje kunne legge enda større vekt på regionale behov framover. Forregion skal ses i tettere sammenheng med RFF, kan bli utfordrende når de regionale fondene svekkes. MABIT har siden oppstart fått støtte fra Nærings- og fiskeridepartementet, de siste årene via Norges Forskningsråd. MABIT er en unik ordning for utvikling av marin bioteknologi og andre relevante næringer i hele Nord-Norge. Fra og med 2022 vil midlene bli tildelt Troms og Finnmark og Nordland fylkeskommuner fra KMD. Spesifikasjoner fra departementet har ennå ikke kommet. Det gjenstår å se om denne omleggingen bidrar til styrket satsing. Ingenting er overført når det gjelder Nærings-phd og mobilisering til SkatteFunn som fortsatt ligger hos Norges Forskningsråd.	Få endringer
Landbruk		
Forvaltning av tilskudd til utrednings- og tilretteleggingstiltak i landbruket som i dag gjøres av fylkesmannen.	Innenfor landbruksområdet fikk Troms og Finnmark fylkeskommune tildelt totalt 8,54 millioner som skal lyses ut i 4 ulike programmer rettet mot landbruket. Midlene overføres fra Fylkesmannen/Statsforvalteren som forvaltet programmene inntil 2020. Kompetansenettverk Lokalmat 2,75mill Regionale Tilretteleggingsmidler 3,92 mill Rekruttering og Kompetanseheving 1,13 mill Kystskogbruket 0,72 mill I tillegg ligger det inne finansiering av om lag 0,5-0,75 årsverk tilknyttet disse ordningene. Ingen stillinger blei overført fra Statsforvalteren. Ansvar	Koordineringsansvar for regionalt partnerskap overført, ingen finansiering av oppgaven
Forvaltning av tilskudd til kystskogbruk som i dag gjøres av Landbruksdirektoratet		
Ansvar for å utarbeide regionalt næringsprogram som i dag gjøres av fylkesmannen		

	for koordinering av regionalt partnerskap for landbruket ble også overført til fylkeskommunen, ingen finansiering fulgte denne oppgaven.	
Kompetanse og integrering		
Utvidet ansvar for regional kompetansepolitikk.	Etablert samarbeidsforum Kompetanseforum Arktis.	Jobbes kontinuerlig, ikke tilført statlige midler.
En tydeliggjøring av fylkeskommunens rolle i kompetansereformen.	Beskrevet nærmere i Meld.St. 14 (2019-2020) Kompetansereform. Handler i store trekk om sammenhengen mellom utdanningstilbud (vgs og fagskole) og arbeidsmarkedet – og samarbeid mellom relevante parter. Kompetanseforum Arktis er ett eksempel her.	
Fylkeskommunen skal gi karriereveilednings tilbud til befolkningen over 19 år. Regionalt ressurscenter for fagfolk som jobber med karriere. Oppgavene ble overført til fylkeskommunen fra Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse (HK-dir.)	Lovpålagt fra 1.1.2021.	Avdeling for voksenopplæring, karriere og integrering (VKI): Karriere Troms og Finnmark tilbyr fysiske/- og digital karriereveiledning til innbyggerne i alle kommuner i Troms og Finnmark. Det jobbes kontinuerlig med dette.
Utrede om fylkeskommunene bør få en større rolle i samordningen av kompetansepolitikken for å bidra til økt sysselsetting og lavere ledighet.	Fylkeskommunen mottar tilskudd for ledige og permitterte og sysselsatte.	VKI Etablert egen avdeling, VKI, for å rette innsats mot de noe oppgavene samt styrking av de eksisterende tjenestene mot voksne
Arbeidsmarkedstiltaket bedriftsintern opplæring (BiO).	Ble tidligere forvaltet av Arbeids- og velferdsetaten.	Forvaltes nå av fylkeskommunen, v/Avdeling for voksenopplæring, karriere og integrering, (VKI).
Det utredes om ansvaret for opplæringstiltakene som forvaltes av Arbeids- og velferdsetaten bør ses i sammenheng med fylkeskommunens ansvar for opplæring og grunnleggende kompetanseutvikling.	Ikke skjedd noe.	
Fylkeskommunen skal anbefale hvor mange flyktninger som bør bosettes i den enkelte kommune i fylket.		Kapasitetsstyring i bosettingsarbeidet gjennom samarbeid med regionale samarbeidspartnere, kommuner, IMDI og KS. Fra 2022 deltar fylkeskommunen som part i Nasjonalt Utvalg.

Fylkeskommunen skal sørge for opplæring i norsk og samfunnskunnskap for deltagere som går fulltid i videregående opplæring etter § 30 .		Samarbeid og veiledning med kommunal voksenopplæring og flyktningetjenesten.
Tilskudd til etablereropplæring for innvandrere.	Ble tidligere forvaltet av IMDI.	VKI. Fylkesnettverk på landsbasis jobber med å få overført flere og økte statlige virkemidler.
Tilskudd til mentor- og traineeordninger for innvandrere.	Ble tidligere forvaltet av IMDI.	VKI. Fylkesnettverk på landsbasis jobber med å få overført flere og økte statlige virkemidler.
Tilskudd til jobbsjansen del B; mer grunnskoleopplæring til innvandrerungdom som har behov for det for å kunne gjennomføre videregående opplæring.	Overført fylkeskommunene.	VKI. Fylkesnettverk på landsbasis jobber med å få overført flere og økte statlige virkemidler.
Fylkeskommunen skal følge opp det regionale arbeidet mot negativ sosial kontroll, æresrelatert vold, tvangsekteskap og kjønnslemlestelse.		VKI v/Integrering deltar i regionale nettverk for økt kompetanse om forebygging mot negativ sosial kontroll.
Minoritetsrådgiverordningen vurderes overført etter at ordningen er videreutviklet og styrket	Vi er med i nettverket, men oppgaven er foreløpig hos IMDi.	VKI Fylkesnettverk fremmer sak om overtakelse av arbeidsgiveransvaret på nytt i 2022 etter avslag i 2021
Fylkeskommunen skal også legge til rette for samarbeid med sivilsamfunnet, herunder frivillig sektor.		VKI Igangsetting av arbeid med formalisering av samarbeid mellom kommuner og frivillig sektor.
Fylkeskommunene skal utarbeide planer som også omfatter tiltak for å kvalifisere flyktninger og innvandrere til å møte regionale arbeidsmarkedsbehov	Overført fylkeskommunene.	VKI utarbeider kunnskapsgrunnlag som vil danne grunnlag for plan for kvalifisering.
Fylkeskommunen plikter å gi karriereveiledning til nyankomne flyktninger innen 3 mnd.	Ny lovpålagt oppgave 2021 Lov om integrering gjennom opplæring, utdanning og arbeid (Integreringsloven)	VKI Karriere Troms og Finnmark tilbyr fysiske/- og digital karriereveiledning med tolk. Oppgaven krever godt samarbeid med bosettingskommunene.
Styrking av Nord-Norge		
Om lag halvparten av midlene i tilskuddsordningen Arktis 2030 som i dag forvaltes av Utenriksdepartementet overføres til fylkeskommunene i Nord-Norge.	Fra 2020 fikk Troms og Finnmark fylkeskommune overført ca 40 % av midlene som frem til da var forvaltet av Utenriksdepartementet over ordningen Arktis 2030. Arktis 2030 er en nasjonal ordning (søkere kan	Noe styrking

	komme fra hele landet) som skal bidra til måloppnåelse av regjeringens nordområdestrategi. Midlene forvaltes i nært samarbeid med Nordland fylkeskommune. Troms og Finnmark har i 2020 og i 2021 tildelt del av midlene til Innovasjon Norge Arktis for å ivareta bedriftsrettet støtte over ordningen. Utenriksdepartementet forvalter fortsatt store deler av ordningen, med fokus på prosjekter av utenrikspolitisk karakter.	
--	---	--